

#3 SEPTEMBER 2020

OPLINIE

AFMP
LEDENMAGAZINE

**KRITISCH
GELUID**
belangrijk voor
Defensie

**CORONABELEID
WERKGEVER**
behoorlijke gatenkaas

**GROOT
PERSONEELSTEKORT**
bij luchtverkeersleiding

**'EINDELIJK ERKENNING
VOOR DUTCHBAT
IN SREBRENICA'**

AFMP-APP
VOLOP
INFORMATIE IN
THE POCKET!

KIJK JE WEG OF ZOEK JE DE VERBINDING?

NA een warme zomer komt het hele land weer in beweging en valt deze OpLinie weer op je deurmat. Eén verhaal springt er wat mij betreft echt uit: het interview met Coen Verbraak naar aanleiding van zijn documentaire 'Srebrenica, de machteloze missie van Dutchbat' en vooral de interviews met Dutchbatters. Wat was ik onder de indruk van die documentaire. Deze sneed werkelijk door mijn ziel. Het voelde als 'eindelijk gerechtigheid' voor al die Dutchbatters die destijds in een onmogelijke positie zijn geplaatst. Het zette me ook aan het denken, omdat ik zag wat het met de geïnterviewde (oud-)militairen deed en doet. De pijn waarmee zij nog dagelijks worstelen. En dat geldt niet alleen voor Dutchbatters, maar ook voor veel andere militairen die in buiten- of in binnenland heftige ervaringen hebben opgedaan. Ervaringen die nooit meer van je netvlies verdwijnen. Een veteraan die vorig jaar door journalisten van de Volkskrant werd geïnterviewd, zei het treffend: 'De oorlog zit altijd in mijn hoofd'.

Je zult maar een van die collega's zijn die nog regelmatig of zelfs voortdurend worstelt met zijn of haar ervaringen. Hebben we daar met ons allen wel genoeg aandacht voor? Heeft de werkgever Defensie daarvoor wel voldoende aandacht? Is de kameraadschap waar iedereen binnen Defensie prat op gaat er ook altijd als het niet goed met collega's gaat? Of weerhoudt de 'can do mentaliteit' en de 'stoere-mannencultuur' mensen er vooral van om zich kwetsbaar op te stellen? Geldt niet vooral: 'Als je niet stoer bent, dan ben je verloren'?

Wat kun je zelf doen als je ziet dat een collega het moeilijk heeft? Kijk je weg of zoek je de verbinding, ga je het gesprek aan en bied je een luisterend oor? Het kan een wereld van verschil maken door ook kameraadschap te tonen aan die collega die in de problemen zit. Zoek zo nodig samen met de betrokkene hulp, binnen of buiten Defensie.

Tegen de mensen die strijden om hun leven op de rails te houden of te krijgen, zou ik willen zeggen: praat, zoek contact en zo nodig hulp.

**“CREËER EEN
OPEN SFEER”**

En doe dat voordat het boven je hoofd groeit. In mijn gesprekken met leden merk ik dat dat de weg opent naar oplossingen.

Tegen de leidinggevenden van Defensie zeg ik: 'Neem je verantwoordelijkheid!'. Dat doe je niet alleen door de hulpverlening in structuren te organiseren, zoals bijvoorbeeld het Veteranenloket. Als werkgever moet je zowel in de opleiding als in de dagelijkse praktijk volop aandacht schenken aan wat je als militair kan overkomen en welke impact dat op een mens heeft. Ga daarover in gesprek met je mensen, creëer een open sfeer en heb hiervoor voortdurend aandacht.

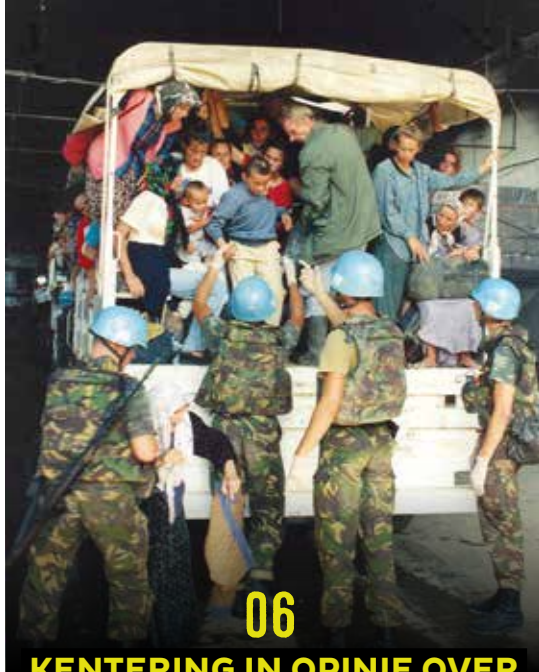
Zullen we op die manier het leven van collega's die dat nodig hebben samen wat mooier maken?

Met hartelijke groet,

Anne-Marie Snels
Voorzitter AFMP

→ Heb je de documentaire gemist? Die kun je nog terugkijken op [npostart/srebrenica](#), de machteloze missie van Dutchbat.

06

**KENTERING IN OPINIE OVER
DUTCHBAT IN SREBRENICA**

→ 25 jaar na de val van de Bosnische enclave Srebrenica komt er volgens oud-Dutchbatters een kentering in de publieke opinie over hun rol bij dit grote humanitaire drama. Dit is te danken aan Coen Verbraaks documentaire 'Srebrenica, de machteloze missie van Dutchbat'.

16

**VEEL KRITIEK OP
CORONAMAATREGELEN
DEFENSIE**

→ Vier maanden na de eerste grote coronavirus-uitbraak schort er nogal wat aan de maatregelen van Defensie om haar personeel tijdens hun werk te beschermen tegen besmetting. Dit komt naar voren uit de tweede ledenenquête die de AFMP in juli hield.

20

**PERSONEELSTEKORT
BIJ MILITAIRE
LUCHTVERKEERS-
LEIDING**

→ Als sectorhoofd Luchtmacht van de AFMP gaat Ron Segers in op de personeelstekorten bij de militaire luchtverkeersleiding. "Als je constant werk- en rusttijdenregelingen niet naleeft en mensen geen verlof kunnen opnemen of weer van huis worden teruggeroepen, dan worden zij uiteindelijk ziek. De regelingen rond het naleven van deze tijden zijn juist bedoeld om dit te voorkomen."

22

**AANWIJZING SG
BELEMMERT
VRIJHEID VAN
MENINGSUITING**

→ Hoe groot is de negatieve impact die de nieuwe aanwijzing van de Secretaris-Generaal heeft op de vrijheid van meningsuiting van Defensiemedewerkers? Deze vraag leggen we voor aan Evert Verhulp, hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam en Martijn Kitzen, universitair hoofd-docent krijgswetenschappen aan de Nederlandse Defensie Academie.

EN VERDER

- 02** Blog Anne-Marie Snels
- 04** Bondig - Werk en inkomen
- 11** Defensie in de media
- 14** Prinsjesdag 2020: de defensiebegroting
- 27** Blog Kaat Mossel
- 28** Bondig - Vereniging
- 30** Lid werft lid
- 31** Puzzel
- 32** Contact met de AFMP
- 34** Ledenvoordeel FNV
- 36** Lid in beeld: Stefan Kwakernaak

TOCH RETOURTICKET VOOR ALLE MARINIERS

Bij een plaatsingsduur van zes maanden of langer maken alle mariniers van zogeheten SXM-rotaties op Sint Maarten definitief aanspraak op een retourticket. Hierbij wordt niet gekeken of iemands gezin is meeverhuisd daar naartoe of niet. Deze uitzondering geldt vooralsnog alleen voor Sint Maarten. Over andere locaties zal nog worden gesproken aan de overlegtafel.

In het laatste arbeidsvoorwaardenakkoord is afgesproken dat met ingang van 1 augustus 2019 voor iedere defensiemedewerker die buiten Europa is geplaatst en zijn gezin in Nederland heeft achtergelaten de reisaanspraak wordt verruimd van één maal per negen maanden naar één keer per zes maanden. Voordat deze afspraak in de regelgeving was opgenomen, besloot

CSZK via een nota de verbetering alvast toe te kennen aan een deel van de SXM-rotaties op Sint Maarten.

NIET ACCEPTABEL

Op verzoek van de bonden heeft de directeur Personeel aan CSZK verzocht om de nota in te trekken. Niet zo zeer omdat de regelgeving hierover nog niet rond

was, maar vooral omdat de extra, door CSZK gestelde voorwaarden voor de bonden niet acceptabel waren. Nadat de besprekingen over het retourticket en de bijbehorende regelingen uiteindelijk zijn afgerond, is in een recent SOD specifiek gesproken over de roterende marinierseenheden op Sint Maarten. Vanwege de ontstane verwarring en de eventuele gewekte verwachtingen is besloten om voor deze eenheden definitief een uitzondering te maken op de regelgeving. Alle mariniers in deze eenheid krijgen na zes maanden recht op een retourticket. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen met of zonder gezin.

OVERIGE LOCATIES

Deze uitzonderingsregeling geldt vooralsnog alleen voor deze eenheden op Sint Maarten. Voor overige locaties en eenheden verandert er vooralsnog niets aan de regels en krijg je alleen een retourticket na zes maanden, in plaats van na 9 maanden, als 'je gezin niet ter plaatse verblijft'. De bonden hebben verzocht om deze laatste passage te schrappen. Al het personeel dat buiten Europa verblijft, zou dan na zes maanden recht krijgen op een retourticket. Defensie onderzoekt op dit moment wat dit zou gaan kosten. Dit zal na het zomerreces worden besproken in de werkgroep Algemene en Financiële Rechtstoestand (AFR). ■

'GEEN VERSLECHTERING CORONA-AFSPRAKEN ZONDER OVERLEG VOORAF'

Bespreek eventuele voorgenomen wijzigingen rond de reiskostenvergoeding voor thuiswerkers in deze coronaperiode en andere arbeidsvoorwaarden eerst met ons, voordat u deze gaat uitvoeren. Dit is de belangrijkste boodschap van een brief, die de Algemene centrale van overheids-personeel ACOP (AFMP, MARVER en FNV Overheid), het Ambtenarencentrum (AC) en de Centrale voor Middelbare en Hoge Functionarissen (CMHF) onlangs verstuurd aan Defensie.

Met deze brief willen de centrales voorkomen dat de reiskostenvergoeding voor corona-thuiswerkers eenzijdig wordt stopgezet. Aan het begin van deze coronaperiode heeft de werkgever de toezegging aan de centrales gedaan dat iedereen die door het coronavirus niet kan werken of thuis moet werken zijn of haar bestaande reiskostenvergoeding zou behouden. Onlangs verscheen een bericht op het intranet van Defensie, waaruit zou kunnen worden geconcludeerd dat zij dit desondanks eenzijdig wilde gaan aanpassen. "Dat kan wat ons betreft alleen met instemming van de bonden," zo benadrukt Anne-Marie Snels, voorzitter van de AFMP. "We hebben Defensie daarom verzocht om niets te wijzigen, voordat dit is besproken in het Georganiseerd Overleg."

BIJZONDERE SITUATIE

'Nu hebben wij aan het begin van de pandemie geconstateerd dat u, zonder eerst met ons te overleggen, bepaalde besluiten heeft genomen omtrent vergoedingen in deze bijzondere situatie,' zo verwoorden de centrales in de brief aan de werkgever. 'Wij hebben u toen ook te kennen gegeven dat het wat ons betreft gepast, zo niet behoorlijk was geweest als u ons hierin had gekend. Spijtig genoeg is dat toen niet gebeurd. Om een herhaling van deze situatie te voorkomen, attenderen wij u bij deze op de gemaakte afspraken aangaande het Georganiseerd Overleg.' Word je als AFMP-lid in de tussentijd geconfronteerd met verslechtingen in je onkostenvergoeding? Meld je dan bij ons via e-mail: info@afmp.nl. ■

Invoering met terugwerkende kracht

TIJDELIJKE TOELAGE LUCHTVERKEERSLEIDING

De luchtverkeersleiding (LVL) heeft er lang op moeten wachten, maar afgelopen maand konden de bonden eindelijk akkoord geven op de invoering van een tijdelijke toelage voor de LVL. CLSK wilde deze toelage al in 2019 invoeren, maar alle eerdere voorstellen voldeden niet aan de eisen. Dat is nu wel het geval, waardoor invoering en nabetaling met terugwerkende kracht tot 1 maart 2019 mogelijk worden.

In verband met de overgang naar de nieuwe luchtverkeersleidingsorganisatie (1ATM) is het voor CLSK erg belangrijk om luchtverkeersleiders te behouden en het verschil in salaris met de civiele luchtverkeersleiders met wie zij nauw samenwerken te verkleinen. Om dit te realiseren, is eind 2019 een voorstel bij de bonden ingediend om met ingang van 1 maart 2019 een tijdelijke toelage LVL in te voeren.

GOEDE ONDERBOUWING

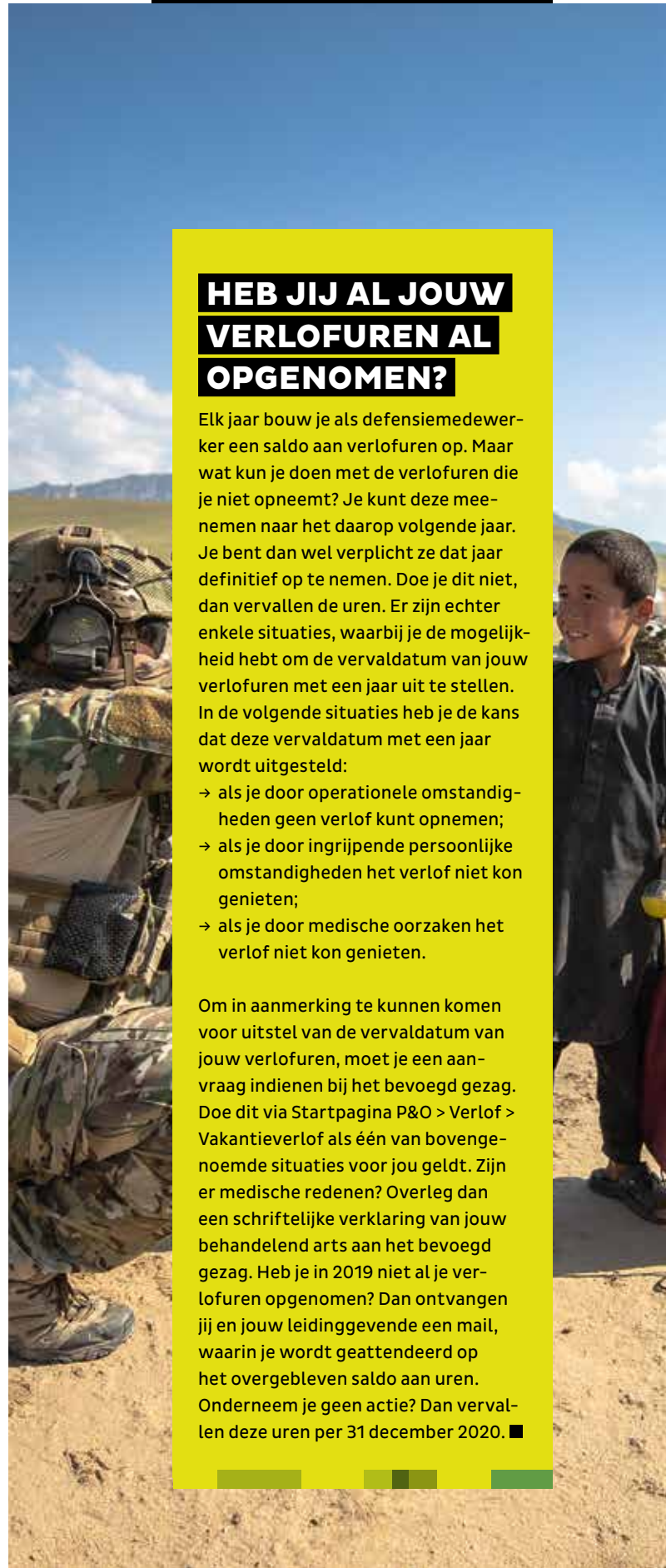
Helaas kon de AFMP dat voorstel niet goedkeuren. Extra inkomsten juichen we altijd toe, maar een toelage voor slechts een deel van het defensiepersoneel moet wel goed worden onderbouwd. Je moet

immers kunnen uitleggen waarom de rest die toelage niet ontvangt. Daarbij is het belangrijk om eerst alle bestaande instrumenten, zoals de bindingspremie, te benutten. Als er dan alsnog een aanvullende toelage noodzakelijk is, dan moet deze heel doelgericht en gedifferentieerd worden toegepast. Oftewel,

alleen daar waar deze echt nodig is. Anders is er geen enkele reden om de ene groep medewerkers de toelage wél te geven en de andere groep niet.

MEERDERE BESPREKINGEN

Na meerdere besprekingen en concepten lag er uiteindelijk in juli 2020 een voorstel dat aan alle voorwaarden voldeed en waarmee alle bonden akkoord konden gaan. De tijdelijke toelage LVL wordt nu ingevoerd en nabetaald met terugwerkende kracht tot 1 maart 2019. Deze toelage vervalt zodra er een nieuw bezoldigingsstelsel binnen Defensie van kracht wordt. Onze inzet is dat in het nieuwe stelsel zulke grote verschillen met de civiele arbeidsmarkt niet meer voorkomen. ■

HEB JIJ AL JOUW VERLOFUREN AL OPGENOMEN?

Elk jaar bouw je als defensiemedewerker een saldo aan verlofuren op. Maar wat kun je doen met de verlofuren die je niet opneemt? Je kunt deze meenemen naar het daarop volgende jaar. Je bent dan wel verplicht ze dat jaar definitief op te nemen. Doe je dit niet, dan vervallen de uren. Er zijn echter enkele situaties, waarbij je de mogelijkheid hebt om de vervaldatum van jouw verlofuren met een jaar uit te stellen. In de volgende situaties heb je de kans dat deze vervaldatum met een jaar wordt uitgesteld:

- als je door operationele omstandigheden geen verlof kunt opnemen;
- als je door ingrijpende persoonlijke omstandigheden het verlof niet kon genieten;
- als je door medische oorzaken het verlof niet kon genieten.

Om in aanmerking te kunnen komen voor uitstel van de vervaldatum van jouw verlofuren, moet je een aanvraag indienen bij het bevoegd gezag. Doe dit via Startpagina P&O > Verlof > Vakantieverlof als één van bovengenoemde situaties voor jou geldt. Zijn er medische redenen? Overleg dan een schriftelijke verklaring van jouw behandelend arts aan het bevoegd gezag. Heb je in 2019 niet al je verlofuren opgenomen? Dan ontvangen jij en jouw leidinggevende een mail, waarin je wordt geattendeerd op het overgebleven saldo aan uren. Onderneem je geen actie? Dan vervallen deze uren per 31 december 2020. ■

Docu 'Srebrenica, de machteloze missie van Dutchbat' zorgt voor begrip en erkenning

'MENSEN DENKEN NU: DIT HAD MIJ OOK KUNNEN OVERKOMEN'

25 jaar na de val van de Bosnische enclave Srebrenica lijkt er volgens oud-Dutchbatters eindelijk een kentering te komen in de publieke opinie over hun rol in de grootste naoorlogse genocide die daar plaatsvond. Dankzij Coen Verbraaks documentaire 'Srebrenica, de machteloze missie van Dutchbat'. "Ik kreeg excuses aangeboden van mensen die ik niet kende. Ze schaamden zich kapot dat ze ons hadden uitgescholden voor lafaards."

- TEKST FRED LARDENOYE

Nooit eerder bracht een tv-documentaire over de inzet van Nederlandse militairen in een vredesoperatie zoveel reacties teweeg. In de week dat 'Srebrenica, de machteloze missie van Dutchbat' werd uitgezonden op 6, 7 en 8 juli waren er nauwelijks andere gespreksonderwerpen. Dat merkten de hoofdrolspelers in de documentaire zelf ook.

Oud-Dutchbatter Liesbeth Beukeboom was er compleet door verrast. "In de eerste week werd ik vooral hier in het dorp op straat door bekenden aangesproken. Maar via social media bleven de reacties binnenstromen. Ik kreeg er af en toe koude rillingen van."

NOODNUMMER

Beukeboom had nog wel getwijfeld over haar medewerking aan de documentaire. "Mijn kop kennen ze nou wel, dacht ik. Maar toen ik de makers had gesproken, had ik er vertrouwen in over hoe ze het gingen aanpakken." Haar oud-collega Remko de Bruijne, actief in de Vereniging Dutchbat 3, was al in een eerder stadium bij het project betrokken. "Wat veel vertrouwen wekte, is dat de makers bereid waren om ook aan onze wensen tegemoet te komen. Zo was er een noodnummer na afloop van de documentaire en mochten we het resultaat van tevoren zien. Ik had echt de indruk dat ze geïnteresseerd waren in het verhaal dat zich daadwerkelijk heeft afgespeeld." De oud-Dutchbatter heeft er wel een verklaring voor dat de documentaire veel langer werd dan het uur dat eerder was gepland. "Ze zouden mij aanvankelijk een uur interviewen, maar na vijf uur zaten ze er nog. Ze hadden al snel in de gaten dat er zoveel meer was en dat veel details nauwelijks bekend waren. Daardoor werden het

drie delen en dat is onze mazzel geweest. Zo kreeg je een heel mooie documentaire."

ROOKGORDIJN

De Bruijne legt uit dat de Vereniging Dutchbat 3 het zelf na 25 jaar ook wel tijd vond om het verhaal zo goed mogelijk naar buiten te brengen. Daarvoor werd zelfs op kosten van Defensie een mediatraining georganiseerd in Doorn. "Destijds is ons verhaal nooit goed naar buiten gekomen. In de eerste plaats, omdat er bij de val helemaal geen Nederlandse journalisten aanwezig zijn geweest. Dus ze moesten indirect berichten, maar de toenmalige bevelhebber Couzy stuurde een fax naar Zagreb met de instructie dat het imago van Defensie belangrijker was dan de waarheid. Dus elke militair moest zijn mond houden, bang dat het zijn of haar carrière zou schaden. Dan gaan journalisten zelf spitten en komt er van alles naar boven." Beukeboom, die in Srebrenica een post-traumatische stressstoornis (PTSS) opliep, beaamt dat het rookgordijn van Defensie alleen maar contraproductief werkte. "Ik denk dat ze zich geen raad wisten met hoe hiermee om moest worden gegaan, dat is ook wel gebleken uit het gebrek aan nazorg. Ze dachten: 'Daar moeten we vanaf blijven, want anders komt alle shit naar boven.'" Ook Bart Hetebrij, die als humanistisch geestelijk verzorger deel uitmaakte van Dutchbat 3, verbaasde zich over de houding van 'Den

**LIESBETH
BEUKEBOOM:
"WE HEBBEN
ALLEMAAL EEN
KLAP VAN
DE MOLEN
OPGELOPEN,
DE EEN WAT
MEER DAN
DE ANDER"**

**REMCO:
"DE BEREIDHEID
OM DEEL TE
NEMEN AAN DE
SREBRENICA-
DOCUMENTAIRE
WAS GROOT"**

Haag' destijds. "Defensievoorlichting opereerde op een wijze die ik niet begreep. Ik vond het juist belangrijk dat mensen hun verhaal deden in de media en ik hielp hen ook daarbij, maar achter mijn rug om werden Dutchbatters tegengehouden om te praten. Het ontbreken van erkenning dat daardoor ontstond, vertraagde de gang naar de hulpverlening en verdiepte het trauma."

INDIEVETERANEN

Hetebrij signaleerde destijds al dat het verhaal van Dutchbat 3 veel gelijkenis vertoonde met dat van de Indiëveteranen. "Die werden ook gestuurd om de vrede te bewaren en kwamen midden in een oorlog terecht." Samen met de Bond van Nederlandse

Militaire Oorlogs- en dienstslachtoffers (BNMO) was hij betrokken bij bijeenkomsten om met Indiëveteranen ervaringen uit te wisselen. "Eerst in Doorn, vervolgens in Assen en later met de partners erbij. Maar de rapporten van die eerste bijeenkomsten nam Defensie in beslag. Gelukkig had de BNMO kopieën en die zijn alsnog naar de Vaste Kamercommissie voor Defensie gestuurd. Deze commissie had ons van de zorg- en hulpverlening op een eerder tijdstip gehoord vanwege klachten over de nazorg." Dutchbatters zagen de overeenkomsten met Indiëveteranen ook in Verbraaks documentaireserie 'Onze jongens op Java'. De Bruijne: "Ik snapte de relatie met Dutchbat. Op de besloten pagina van onze Dutchbatvereniging zag ik veelvuldig positieve reacties voorbijkomen. Zo van: 'Dat is precies wat ons is overkomen!'" De bereidheid om deel te nemen aan de Srebrenica-

documentaire was daardoor groot, alleen oud-Dutchbatcommandant Thom Karremans wilde aanvankelijk geen medewerking verlenen. Beukeboom: "Dat kon ik me ook wel voorstellen, maar Remco en andere jongens hebben op hem ingepraat. Hij kwam op het laatste moment naar Nederland en heeft de eerste opnames van ons gezien. Toen stuurde hij ons een berichtje dat hij erg onder indruk was van onze bijdrage."

SCHULD EN SCHAAMTE

Over de interviewtechniek van Coen Verbraak zijn de Dutchbatters het eens. De Bruine: "Hij zou een goede psychiater zijn, want hij weet je ziel bloot te leggen." Beukeboom: "Dat klopt helemaal, je wilt alles tegen hem vertellen. Ik heb het nog nooit zo rustig en op zo'n duidelijke manier kunnen vertellen. Vanuit mijn ziel. Het scheelt natuurlijk ook dat je al wat ouder bent." →

BLIKOPENER

Beiden vinden dan ook dat hun verhaal na 25 jaar eindelijk op een goede manier naar buiten is gebracht. De Bruijne: "Ik denk dat daardoor ook voor Bosnische vluchtelingen duidelijk is geworden dat het niet zo is dat wij niks gedaan hebben. Dat we nog een week actief zijn geweest en onder meer in een *blocking position* zijn gegaan." Beukeboom: "Ik denk dat mensen zich nu makkelijker kunnen verplaatsen in ons. Ze denken nu: 'Dat had mij ook kunnen overkomen.' Dat Anne Mulder, Johan de Jonge en ik vanuit ons gevoel praten en heel erg emotioneel waren, raakte mensen. Ze zagen ons niet meer als militair, maar dat we daar als mens stonden. Of als kind, want ik was net negentien."

Ook Hetebrij prijst de open manier waarop sommige Dutchbatters hun verhaal in de documentaire vertellen. "Zij waren ook bereid naar hun eigen rol te kijken. Ik miste dat een beetje bij Karremans en Frans Erkelens, die als commando in Srebrenica opereerde. Deze laatste noemde het aantal overlevende vluchtelingen een prestatie van Dutchbat, maar dat is volgens mij geen verdienste van het bataljon. Johan de Jonge geeft zelfs aan dat het beter was geweest als niet toegegeven was aan Mladic, ook al zou hem dat als gijzelaar zijn leven gekost hebben." De Humanistisch Raadsman vindt dat door alleen maar op externe factoren te wijzen als reden dat alternatieve handelingen uitgesloten waren, de eigen verant-

BART HETEBRIJ:

"HET ONTBREKEN VAN ERKENNING VERTRAAGDE DE GANG NAAR DE HULPVERLENING EN VERDIEPTE HET TRAUMA"

woordelijkheid vermeden wordt. "Terwijl anderen wel schuld bewust en schaamtevol alternatieven nalopen en daarmee hun eigen rol aan onderzoek onderwerpen. Dat is heel belangrijk voor de verwerking en daar had in de documentaire meer op doorgevraagd moeten worden bij mensen als Karremans en Erkelens."

POSITIEVE REACTIES

De oud-Dutchbatters hadden niet gerekend op het hoge aantal overweldigende reacties. De Bruijne: "Ik verwachtte dat er meer negatieve reacties zouden komen na 25 jaar voor moordenaar te zijn uitgemaakt. Maar ik heb er maar drie gehad. Daags na de eerste aflevering ging ik iets halen bij de plaatselijke supermarkt en na een uur stond ik daar nog. Mensen riepen: 'Ik heb je gezien op tv en begrijp het nu eindelijk.' De een na de ander, mensen die ik nog niet kende. Ik heb dagenlang continu appjes gehad en posi-

tieve berichten op Facebook en op Twitter. Tientallen, elke dag." Ook Beukeboom werd overstelpt met reacties. "Ik kreeg excuses aangeboden van mensen die ik niet kende. Ze schaamden zich kapot dat ze ons hadden uitgescholden voor lafaards. Ook vanuit het bataljon kreeg ik veel reacties van de jongens. Een van hen zei: 'Alles wat ik nooit heb kunnen zeggen, heb jij nu gezegd.' En partners die zeiden: 'Nu weet ik eindelijk wat er speelde, hij kon er nooit over praten!' Jongens die zich altijd geschaamd hebben, zijn dat gevoel nu kwijt door al die reacties."

KLAP VAN DE MOLEN

Hetebrij beaamt dat dergelijke reacties helpen bij de verwerking van het trauma, waarmee veel Dutchbatters nog steeds kampen. "Momenteel wordt er in opdracht van Defensie ook onderzoek verricht naar wat er nog kan worden gedaan. Ik ben naar een bijeenkomst geweest daarover. Je ziet dat er nog heel veel aan de hand is." Dat merkt ook Beukeboom: "Sommigen willen aparte nazorg en daar doet Defensie moeilijk over, dat willen ze niet betalen. Maar dan denk ik: 'Wat maakt dat nou uit?' Jullie hebben de zaak lopen verkloten. Er zou maatwerk geleverd moeten worden."

De Bruijne is samen met de vereniging ook in gesprek met de minister van Defensie over eerherstel. "Decoratie is de normale militaire manier om je inzet te eren. Je kunt denken aan individueel decoreren met het Kruis van Verdienste in goud of het Bronzen Kruis of collectief met een Koninklijk lint aan het vaandel of het Bronzen Kruis. Een onderscheiding van de VN zou ook toepasselijk zijn, zij hebben ons tenslotte gestuurd."

Beukeboom vindt dat er daarnaast een schadeloosstelling moet komen. "Er lopen nog allerlei individuele zaken. Het duurt nog jaren voordat dat rond is. Bij mij heeft het 7 jaar geduurd. En daarvoor ben ik 5 jaar met mijn Militair Invaliditeitspensioen bezig geweest. Ze zouden niet zo moeilijk moeten doen en Dutchbat 3 een soort status aparte moeten geven. Dan maakt het niet uit of je de val al dan niet hebt meegemaakt. We hebben allemaal een klap van de molen opgelopen, de een wat meer dan de ander." ■

COEN VERBRAAK:

**"IK WIST ER
VEEL TE WEINIG
VANAF EN IK
BEN NOTABENE
HISTORICUS. DAT
WAS BEST EEN
SCHOK"**

Coen Verbraak over zijn documentaire 'Srebrenica, de machteloze missie van Dutchbat'

'OOK IK HEB VEEL TE SNEL GEOORDEELD'

Eerder maakte Coen Verbraak al documentaires over getraumatiseerde veteranen ('Getekend, veteranen in therapie'), de morele dilemma's van militairen ('Kijken in de ziel') en Indiëveteranen ('Onze jongens op Java'). Maar nooit eerder kreeg hij zoveel reacties als op zijn deze zomer uitgezonden drieluik over Srebrenica. Ook zelf is hij anders over deze pijnlijke geschiedenis gaan denken.

- TEKST FRED LARDENOYE, FOTO LILIAN VAN ROOIJ/ NTR

JE EERSTE DOCUMENTAIRE MET VETERANEN WAS 'GETEKEND, VETERANEN IN THERAPIE'. HOE KWAM JE DAARBIJ?

"Klopt, dat was in 2014. Ik werd ervoor gevraagd. De reden om het te doen, kwam meer omdat ik altijd wel geïnteresseerd ben geweest in dingen die met de geestelijke gezondheidszorg te maken hebben. Dat vind

COEN VERBRAAK:**“IK KEEK EEN****BEETJE MET****EEN SCHEEF OOG****TEGEN HET****LEGER AAN”**

ik een interessant terrein. Mijn eerste interviewserie 'Kijken in de ziel' ging ook over psychiaters. Daarom werd ik ook gevraagd voor 'Getekend'."

GING ER OOK DIRECT EEN WERELD VOOR JE OPEN?

"Ja, het gaat om mensen die tekenen voor iets wat je je leven kan kosten. Ik zou geen beroep weten waar dat ook voor geldt. In 2017 heb ik een 'Kijken in de ziel'-serie met militairen gemaakt en daar was dat ook een onderwerp. Dat vind ik heel fascinerend, want zelf heb ik niet in dienst gezeten. Ik keek toch een beetje met een scheef oog tegen dat leger aan. Eigenlijk hoorde ik bij degenen die lang riepen: 'Is dat wel nodig? Dat kost toch allemaal veel te veel geld!' Die stemmen zijn inmiddels wel verstomd, inclusief de mijne. Ik ben wel anders naar het leger gaan kijken."

MAAR GELDT DAT OOK VOOR DE MENSEN IN DAT LEGER?

"Zeker, want dat is ook zo'n vooroordeel. Dat je denkt: 'Als je voor het leger kiest, dan ben je niet al te snugger.' Maar bij 'Kijken in de ziel' zat ik tegenover superslimme mensen, hoog opgeleid. Ik dacht: 'Wat een bijzondere mensen zijn dit!' Ik nam mijn petje wel voor hen af. Dat was wel een soort eyeopener."

HOE BEN JE OP HET IDEE GEKOMEN VOOR DE DOCUMENTAIRE OVER SREBRENICA?

"Dit kwam eigenlijk voort uit de serie 'Onze jongens op Java', waarin Indiëveteranen aan het woord komen. Toen hij op tv te zien was, zei iemand bij Defensie, die ik door mijn studie ken: 'Weet jij wel dat al die mannen

en vrouwen van Dutchbat naar jouw serie kijken?' Ik had zelf al wel bedacht dat het 25 jaar geleden zou zijn in 2020 en daar wees hij ook op. Op zijn voorzet realiseerde ik me dat dit het moment was om Dutchbatters daarvoor te benaderen. Dan hebben ze deze serie over Indiëveteranen gezien en staan daar misschien wel voor open. Toen ben ik met mijn researcher Rens Broekhuis contacten gaan leggen. Ik had eigenlijk verwacht dat ik op wantrouwen zou stuiten, maar dat was vrijwel geen obstakel. In vrij korte tijd kregen we de mensen die we graag wilden spreken en kwam het tot een documentaire."

WAAROM HEB JE ERVOOR GEKOZEN OM ALLEEN DUTCHBATTERS AAN HET WOORD TE LATEN?

"Ik wilde het verhaal, net als bij 'Onze Jongens op Java', vertellen vanuit hun point of view. Dat is een bewuste keuze. Ik vind dat een mooie vorm. Je kunt daar ook de weduwen van Srebrenica of Voorhoeve tussenzetten. Maar bij 'Onze jongens op Java' heb ik gemerkt dat het goed werkt om veteranen zelf het verhaal te laten vertellen. Als een vorm van *oral history*. Overigens ondersteund met vaak unieke beelden, dankzij mijn voortreffelijke beeldresearcher Fem Verbeek. Aanvankelijk zou het één deel worden van 50 minuten, maar door de coronacrisis vielen er allerlei programma's uit. Toen heb ik aan de NPO gevraagd of ik niet meer delen mocht maken. Want dat zat er echt in qua onderwerp. Uiteindelijk is dat ook gebeurd en toen kon het ook achter elkaar uitgezonden worden in drie dagen. Dat had ik nog nooit meegemaakt, daardoor ben je ook vrij bepalend in zo'n week."

WAT VERRASTE JOU ZELF HET MEEST BIJ HET MAKEN VAN DE DOCUMENTAIRE?

"Dat mijn eigen beeld van Dutchbat en Srebrenica helemaal niet bleek te kloppen met wat ik nu hoorde. Ik heb het gevolgd destijds als geïnteresseerde krantenlezer en journaalkijker en had hetzelfde beeld dat heel veel mensen ook hadden. Dat Dutchbat

daar jammerlijk gefaald heeft. Ze waren laf en hebben niet gedaan wat ze moesten doen. Karremans moet zich dood schamen en als Nederlanders moeten wij dat ook doen. Ik dacht vooraf ook: 'Ik vind het heel leuk dat jullie bereid zijn mee te werken, maar dit kan nooit een programma worden waar jullie trots op gaan zijn'. Maar tijdens het maken en door de research kwam ik steeds meer te weten over dingen waarvan ik daarvoor geen weet had. Langzaam maar zeker kwam ik erachter dat ik Dutchbatters tekort had gedaan. Ik besepte dat ik veel te snel over ze heb geoordeeld. Ik wist er veel te weinig vanaf en ik ben notabene historicus. Dat was best een schok, ook voor mezelf."

HAD JE DE REACTIES VERWACHT, DIE HET TEWEEG HEEFT GEBRACHT?

"Dat was overrompelend. Toen de eerste uitzending kwam, dacht ik: 'Het kan twee kanten opgaan.' Twan Huys had in de VARA-gids al geroepen: 'Als je alleen Dutchbatters interviewt, vertel je nooit het hele verhaal.' Nogal makkelijk geroepen natuurlijk, maar ik maakte me toch zorgen. Stel dat de toon wordt: 'Dutchbat veegt zijn straatje schoon dankzij Coen Verbraak'. Maar zo pakte het helemaal niet uit. Sterker nog, het was andersom en dat vond ik toch wel heel bijzonder. Ik heb zelf ontzettend veel reacties gehad, heel dierbare ook. Pas nog van iemand die zei dat hij daar ook gezeten had en er PTSS aan overgehouden had. Hij zei: 'Ik dank jullie hartelijk dat jullie hebben verteld wat ik al die jaren niet kon vertellen.' Zo kreeg ik ook een heel aardig mailtje van Rita Kok, de weduwe van de oud-premier. Ik voelde wel direct dat het iets gedaan had. Dat Geert Wilders in de Tweede Kamer een compliment aan oud-Dutchbatter Anne Mulder die in de serie zit maakte, was toch echt opmerkelijk. Zelfs op Twitter waren er vrijwel alleen maar positieve reacties. En tot op de dag van vandaag gaat dit door. Ik vind het vooral voor Dutchbat heel fijn. Dat komt ze toe. Ze komen wat laat, de schouderklopjes, maar ze komen dan toch een keer. Toch een beetje gerechtigheid." ■

DEFENSIE IN DE MEDIA

De AFMP volgt natuurlijk nauwlettend het belangrijkste defensienieuws in de (inter)nationale media. Nieuws waarbij het ministerie van Defensie vaak een prominente rol speelt en onze bond als ‘luis in de pels’ namens jou als lid regelmatig aan het woord komt. Sinds de eerste uitgave van OpLinie in 2020 bieden we je onder de titel ‘Defensie in de media’ een vast terugkerende bloemlezing van relevante ontwikkelingen binnen jouw werkveld in de afgelopen tijd.

‘ZET DEFENSIE MEER IN TIJDENS CORONACRISIS’

Defensie heeft al veel gedaan tijdens deze coronacrisis, maar dat is nog maar een schijntje van wat zij daadwerkelijk kan betekenen. Zo luidde het betoog van adviseur crisisbeheersing Gert-Jan Ludden in de Volkskrant van 18 augustus. “Nationale veiligheid is één van de drie hoofdtaken van Defensie,” benadrukte Ludden. “Al sinds 2004 is Defensie structureel veiligheidspartner bij rampen en in crisissituaties en heeft zij een vaste liaison binnen alle veiligheidsregio's. Nu we ons in de grootste naoorlogse crisis bevinden, dient de vraag zich aan welke rol er voor de krijgsmacht is weggelegd, zeker wanneer civiele hulpdiensten het niet meer aan kunnen.”

Natuurlijk is Defensie volgens hem nadrukkelijk betrokken bij de aanpak van de coronacrisis. “We herinneren ons nog de waardering voor de inzet van militaire planners bij de landelijke patiëntenspreiding. De Koninklijke Marechaussee is actief geweest bij de grenscontroles. Militairen hebben geholpen bij de inrichting van de coronazorghotels en recent heeft personeel van de luchtmobiele brigade een teststraat ingericht op Schiphol. Maar dit alles is nog maar een schijntje van wat Defensie daadwerkelijk kan betekenen ter ondersteuning van het openbaar bestuur, de civiele hulpdiensten en het bedrijfsleven. Het is opmerkelijk dat defensiecapaciteiten veelal nog onbenut blijven in deze immense crisis.”

MILITAIRE HULP BIJ ORDEHANDHAVING OP CURAÇAO

→ Vanaf eind juni zijn Nederlandse militairen de politie op Curaçao gaan helpen om de openbare orde te handhaven. In de dagen hieraan voorafgaand waren er namelijk rellen op het eiland. De onrust startte toen een protestactie tegen de regering van Curaçao uit de hand liep. Bij rellen werden vervolgens winkels geplunderd en branden gesticht. Met de inzet van Nederlandse militairen willigde het ministerie van Defensie een verzoek in van de lokale autoriteiten om ondersteuning te bieden bij het bewaken en beveiligen van objecten. Zij patrouilleerden zichtbaar op straat en ondersteunden de politie. Defensie is op Curaçao aanwezig met Nederlandse militairen die tijdelijk zijn gedetacheerd en met leden van de lokaal opgeleide ‘Curaçaose militie’.

→

EMBLEM VOOR BOEDDHISTISCHE VERZORGERS

→ Het militaire uniform van de boeddhistische geestelijke verzorgers is op 17 augustus jl. verfraaid met een eigen embleem. Het herkenningsteken toont het Dharmachakra-wiel, een belangrijk symbool binnen deze levensbeschouwelijke en religieuze stroming. De Boeddhistische Geestelijke Verzorging is sinds 1 mei van dit jaar onderdeel van Diensten Geestelijke Verzorging bij Defensie. De eenheid draagt onder meer bij aan het welzijn van militairen, burgerpersoneel, veteranen en het thuisfront. De geestelijk verzorgers van Defensie handelen op basis van katholieke, protestantse, humanistische, joodse, hindoeïstische, islamitische of boeddhistische traditie, opleiding en vorming.

EERBEToon VOOR OMGEKOMEN MILITAIREN

→ De lichamen van twee militairen die recent omkwamen toen een legerhelikopter neerstortte in de Caribische Zee kwamen in de middag van 25 juli klokslag 13.00 uur aan op Vliegbasis Eindhoven. Daar kregen de 34-jarige vlieger Christine Martens en de 33-jarige tactisch coördinator Erwin Warnies een militair eerbetoon. Hun lichamen werden vervolgens overgedragen aan hun familie. Naast familieleden en nabe-

staanden was ook de legertop present bij deze ceremonie. Onder hen waren minister Bijleveld van Defensie, staatssecretaris Visser van Defensie en Commandant der Strijdkrachten Rob Bauer.

EINDE OORLOG IN NEDERLANDS-INDIË HERDACHT

→ Alle militaire slachtoffers en burger-slachtoffers van de Japanse bezetting in Nederlands-Indië zijn op 15 augustus herdacht bij het Indisch Monument in Den Haag. Vanwege de coronarichtlijnen was hierbij maar een beperkt aantal genodigden aanwezig. Tijdens de nationale herdenking werd stilgestaan bij de capitulatie van Japan 75 jaar geleden. Daarmee eindigde de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost-Azië en was het hele Koninkrijk der Nederlanden bevrijd. De herdenkingsplechtigheid begon zoals elk jaar met het intreden van het vaandel van 12 Infanteriebataljon Air Assault Regiment Van Heutsz en het luiden van de Indische klok.

COMPENSATIE VOOR GEDISCRIMINEERDE HOMOSEKSUELE MILITAIREN IN DUITSLAND

→ Het Duitse ministerie van Defensie gaat homoseksuele militairen compenseren

WAARSCHUWINGS- SYSTEEM TEGEN CORONAVIRUS

De Defensiekrant publiceerde op 14 augustus over het civiele waarschuwingssysteem ViSense dat volop in ontwikkeling is. Met dit systeem kan onder meer Defensie zich wapenen tegen het coronavirus. ViSense geeft een alarm af als mensen geen 1,5 meter afstand houden. De innovatie wordt op dit moment op de civiel-militaire MINDBase voor technologieontwikkeling in Rotterdam getest door de Defensie Materieel Organisatie (DMO). ViSense is ontwikkeld door het bedrijf ViNotion uit Eindhoven. Het product bestaat uit een computer, die de grootte heeft van een sigarendoos. Deze kan worden gekoppeld aan bewakingscamera's van een organisatie. Het systeem registreert overtredingen van de 1,5 meter-regel. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het koffieapparaat, in de wandelgangen of op de parkeerplaats. Innovatiemanager Bart Zwiep van de Defensie Materieel Organisatie geeft uitleg over ViSense. "ViSense herkent personeel, 'labelt' ze wanneer ze op minder dan 1,5 meter afstand van elkaar komen en laat dit met een rode markering op een monitor zien. Vervolgens is er een kans dat je wordt aangesproken."

die in het verleden slachtoffer zijn geworden van discriminatie. De Duitse minister Kramp-Karrenbauer van Defensie werkt hiervoor aan een wetsvoorstel. Het gaat vooral om militairen die eerder door een militaire rechtbank zijn veroordeeld voor het verrichten van homoseksuele handelingen met wederzijdse toestemming voor het jaar 2000. Pas vanaf dat jaar werden lesbische, homo- of biseksuele militairen volwaardig onderdeel van het Duitse leger. Tot 1960 was homoseksualiteit in Duitsland en het Duitse leger verboden. In de loop der jaren konden homoseksuele militairen zich wel aansluiten bij het leger, maar kregen ze geen verantwoordelijke taken toegewezen.

PLEIDOOI VOOR MILITAIRE INZET BIJ CONTACTONDERZOEK

→ In het NRC zei minister De Jonge van Volksgezondheid op 8 augustus de tijdelijke inzet van het leger niet uit te sluiten om de capaciteit van het belangrijke bron- en contactonderzoek naar nieuwe coronabesmettingen te kunnen vergroten. "Zo hopen we in korte tijd meer mensen beschikbaar te krijgen die het onderzoek kunnen uitvoeren en daarmee deze onmisbare schakel in de strijd tegen corona te versterken." De minister reageerde hiermee op het nieuws dat de GGD-regio's Amsterdam en Rotterdam-Rijnmond gaan stoppen met het informeren van 'nauwe contacten' van alle met het coronavirus besmette personen. Door het toenemende aantal besmettingen in de regio's en het groeiende aantal contacten is het bron- en contactonderzoek volgens de regio's anders niet meer vol te houden.

TOEKOMSTBESTENDIGE APACHES

→ Op 12 augustus werd bekendgemaakt dat 28 Apache-gevechtshelikopters van het Defensie Helikopter Commando worden uitgerust met nieuwe rompen, transmissies en rotorbladen. Het vermogen van de motoren gaat omhoog. Bovendien krijgen de helikopters een betere missie-uitrusting. Zo wordt de huidige Apache Delta (AH-64D) vloot gemoderniseerd naar de Apache Echo (AH-64E). Volgens de huidige planning moet de hele operatie in de loop

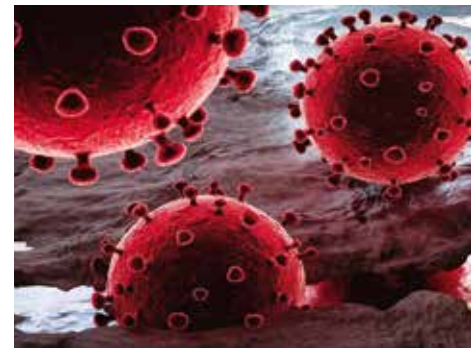

van 2025 zijn afgerond. De eerste Apache arriveerde op 12 augustus bij het Logistiek Centrum Woensdrecht. Daar is het toestel gereedgemaakt voor transport naar de Verenigde Staten. De US Army neemt de Nederlandse toestellen onder handen voor het zogeheten Apache Remanufacture programma.

LEVERING NIEUWE GEVECHTSKLEDING VERTRAAGD

→ Nederlandse militairen krijgen op zijn vroegst medio 2023 nieuwe gevechtskleding, zo werd op 7 augustus bericht in het AD. Staatssecretaris Barbara Visser van Defensie bracht onlangs de Tweede Kamer op de hoogte van de vertraging. Deze wordt veroorzaakt door een foute aanbesteding. Als tussenoplossing kunnen militairen een verbeterd interim-kledingpakket tegemoet zien. "De kleding in dat overbruggingspakket biedt helaas nog niet de kwaliteit van het beoogde nieuwe gevechtstenu, maar heeft wel meer draagcomfort dan het huidige woodland-tenu en een eigentijdse uitstraling," zo benadrukte Defensie. Volgens staatssecretaris Visser is de interim-kleding bedoeld voor militairen die niet op missie gaan, inclusief reservisten. Voor uitgezonden militairen blijft multicam-gevechtskleding beschikbaar. De tijdelijke gevechtskleding heeft het nieuwe

camouflagepatroon Netherlands Fractal Pattern. De precieze samenstelling van het kledingpakket wordt op dit moment afgestemd met de verschillende onderdelen van Defensie.

CORONATESTEN OP SCHIPHOL

→ In de strijd tegen het coronavirus namen 9 militairen van 11 Luchtmobiele Brigade vanaf 13 augustus coronatesten af op Schiphol. Daarna werd het aantal daar ingezette militairen uitgebreid. Zij ondersteunden hiermee de GGD. Speciaal voor deze taak werden zij getraind door de GGD. Het kabinet besloot onlangs een coronateststraat in te richten op Schiphol. In deze straat werden reizigers uit de zogeheten risicogebieden getest. Deze specifieke inzet van Defensie vond plaats op verzoek van de Veiligheidsregio Kennemerland. ■

Defensiebegroting 2020

GEEN EXTRA GELD VOOR DEFENSIE-PERSONEEL

Het kabinet stelt helaas opnieuw geen extra geld beschikbaar voor het defensiepersoneel. In de Defensiebegroting wordt alleen invulling gegeven aan de reeds geplande investeringen voor defensiematerieel. Het enige positieve 'nieuws' is dat de al eerder in het strategisch vastgoedplan opgenomen investeringen in de gebouwen van Defensie iets naar voren zijn gehaald. Er wordt dus geen nieuw geld beschikbaar gesteld, terwijl Defensie op elk denkbaar terrein, of het nu gaat om personeel of materieel, met forse problemen en achterstanden kampt.

Zo luidt de reactie van AFMP-voorzitter Anne-Marie Snels op de Defensiebegroting, die op Prinsjesdag 2020 is bekendgemaakt. Evenals vorig jaar is zij opnieuw zeer kritisch en verbolgen. "In haar begroting schetst minister Bijleveld, onder het motto 'Work in progress', een veel te rooskleurig beeld van Defensie nu en in de nabije toekomst," benadrukt zij. "Zo pretendeert de minister duidelijke stappen te zetten richting de 2% bbp-norm, hierbij zet ik echter grote vraagtekens. Bij Defensie is en blijft naar mijn overtuiging sprake van een forse structurele onderbezetting onder militairen en van een veel te hoge werkdruk. Bovendien lopen de militaire salarissen fors achter ten opzichte van de markt. Ook op materieel gebied zijn er nog forse achterstanden in te halen."

WEZENLIJKE ROL

Desondanks komt defensiepersoneel er in deze begroting, net als in 2019, weer zeer bekaaid van af, zo meent Snels. "Het kabinet wil wél investeren in essentiële sectoren als het onderwijs en de zorg, en dat is terecht, ook al is dat te weinig, maar vergeet de wezenlijke rol die defensiepersoneel speelt bij het garanderen van de veiligheid voor alle Nederlanders. Opvallend genoeg durft de minister in haar begroting te beweren dat er voor het defensiepersoneel duidelijke nieuwe cao-afspraken zijn gemaakt. Alleen al de huidige patstelling tussen de defensiebonden en Defensie rond de totstandkoming van het nieuwe bezoldigingsstelsel voor militairen bewijst dat deze bewering volstrekt onjuist is."

EXTRA GELD NODIG

Snels benadrukt dat Defensie voor forse personele uitdagingen staat. "De inmiddels ruim 9000 militaire vacatures tonen aan dat er snel een nieuw loongebouw, een nieuw toelagenstelsel, een nieuw functiewaarderingsstelsel én een nieuw personeelsstelsel moeten komen. Extra geld dat er na het afsluiten van de laatste twee cao's, waarin over al deze onderwerpen afspraken

zijn gemaakt, al lang had moeten zijn. Gelet op de recente ervaringen in het overleg is duidelijk dat dit extra geld er niet is." Alleen de invoering van een nieuw personeelsmodel, met nieuwe en meer aanstellings- en contractvormen zónder dat er extra geld beschikbaar komt, gaat dat probleem zoals de minister verwacht echt niet oplossen, zo verwacht Snels. "Links- of rechtsom zal de werkgever die rekening ergens moeten gaan betalen. Of dat nou binnen of buiten de Defensiebegroting is. En dan hebben we het er nog niet eens over dat Defensie als overheidswerkgever daardoor cao-afspraken, waar de minister ook een handtekening onder heeft gezet, opnieuw niet nakomt. Het is uitermate onverstandig van het kabinet dat dit weer niet geregeld is."

APPÈL NIET GEHONOREERD

Het is goed dat het kabinet er niet voor heeft gekozen om te bezuinigen, maar investeren in de publieke sector is volgens Snels wel een must. "De samenwerkende centrales voor overheidspersoneel deden op 10 juni jongstleden een appèl op de politiek voor herwaardering van de publieke sector. 'Er moet een inhaalslag komen naar voldoende menskracht, werkzekerheid en vermindering van de werkdruk, met een eerlijke en marktconforme beloning,' zo schreven wij in ons appèl. We constateren nu dat het kabinet achterblijft bij het investeren in publieke diensten, in ieder geval voor wat betreft Defensie. Bij de behandeling van de Defensiebegroting door de Tweede Kamercommissie Defensie in november/december van dit jaar gaat de AFMP opnieuw aandacht vragen voor de positie van het defensiepersoneel."

KABINET VERWACHT GROEI

Na de fikse economische krimp van 5 procent in 2020 als gevolg van het coronavirus zal de economie naar de verwachting van het kabinet in 2021 met 3,5 procent groeien. De koopkracht neemt volgens het kabinet met gemiddeld 0,8 procent toe. Vooral werkende mensen gaan er financieel op vooruit, zo verwacht het kabinet. Hun koopkracht zal toenemen met 1,2 procent. Ook mensen met een uitkering (+0,5 procent) en gepensioneerden (+0,4 procent) zouden in 2021 iets meer geld overhouden.

TE OPTIMISTISCH

Volgens economen van ABN Amro is de door het kabinet voorspelde koopkrachtstijging veel te optimistisch. Zij benadrukken dat de koopkracht voor werkenden en uitkeringsgerechtigden helemaal niet stijgt. De koopkracht van gepensioneerden zal naar hun verwachting zelfs dalen. De ABN Amro-economen denken dat het kabinet zich rijk rekent, evenals het Centraal Planbureau met zijn augustusraming. In de positieve scenario's van het kabinet en het CPB is volgens hen niet gerekend met een tweede ronde van lockdowns. Zij denken dat ook de extra impuls van de Europese Centrale Bank grote schommelingen in de inflatie en daardoor in de koopkracht kan veroorzaken.

POSITIEF VERHAAL

Wie van de drie gelijk gaat krijgen, weten we pas volgend jaar. De kans is groot dat zowel het kabinet, het CPB als ABN Amro ernaast zitten. Uit eerdere analyses van koopkrachtplaatjes bleek namelijk dat voorspellingen over koopkracht er vrijwel altijd naast zitten. En meestal niet in positieve zin! Maar er is dit kabinet blijkbaar alles aan gelegen om met een positief verhaal de verkiezingen van maart volgend jaar in te gaan. ■

AFMP-leden:

CORONABELEID DEFENSIE BEHOORLIJKE GATENKAAS

Vier maanden na de eerste grote uitbraak van het coronavirus in Nederland laten de maatregelen van Defensie om haar personeel tijdens hun werk te beschermen tegen besmetting nog altijd het nodige te wensen over. Dat blijkt uit de reacties op de tweede enquête die de AFMP in juli onder zijn leden gehouden heeft – het vervolg op een eerdere peiling in mei.

OPNIEUW meldde de helft van de respondenten (vorig keer 55 procent, dit keer 52 procent) dat bij Defensie op de werkvloer de verplichte afstand van 1,5 meter tussen collega's niet altijd gegarandeerd is. Zestig procent (vorige peiling 65 procent) meldde werkplekken zonder afscherming, terwijl dat uit veiligheidsoogpunt wel nodig zou zijn. Een ongeveer even grote groep (59 procent) gaf door dat werkplekken na gebruik niet worden ontsmet – elf procent meer dan bij de vorige peiling.

DRAGEN MONDKAPJES

Nog steeds vond een ruime meerderheid van de respondenten het dragen van mondkapjes op hun werkplek noodzakelijk. Binnen deze groep noemde een ruime meerderheid de beschikbaarstelling van mondkapjes door de werkgever onvoldoende.

SLAAPVERBLIJVEN

Van de respondenten die (wel eens) op een kazerne slapen, meldde 26 procent dat ze hun slaapverblijf ook in coronatijd met meer dan één ander persoon moeten delen en 28 procent dat de douches en de toiletten niet met een opvallend grotere regelmaat worden schoongemaakt. 52 procent van de slapers liet weten voor het zelf schoonmaken van hun kamer in coronatijd geen specifieke instructies of middelen te hebben gekregen.

HULPVERLENENDE INZET

Van de respondenten die waren ingezet voor hulpverlenende operaties op coronagebied (zoals patiëntenvervoer; logistieke planning) had 35 procent geen instructies gekregen over het gebruik van beschermende middelen. Driekwart van de respondenten vond het dragen van mondkapjes tijdens deze

inzet noodzakelijk. Van deze groep noemde 42 procent de beschikbaarheid van mondkapjes voldoende; volgens 33 procent was dat niet het geval.

OPLEIDINGEN

Van de respondenten die in een opleiding zitten of die binnenkort gaan volgen, meldde veertig procent onvoldoende door de werkgever te zijn geïnformeerd over de gevolgen van het opstarten van zijn of haar opleiding in coronatijd. Bij de vorige peiling was dit 46 procent. 40 procent vond dat tijdens de opleiding de RIVM-richtlijnen onvoldoende in acht werden genomen (voorgaande peiling 49 procent).

INSTRUCTIES EN HANDHAVING

Driekwart van de respondenten (vorige peiling 80 procent) zei dat ze van de werkgever instructies hadden gekregen over

Tabel 1 Beschikbaarheid middelen tegen coronabesmetting op de werkplek

	Voldoende beschikbaar	Onvoldoende beschikbaar	Weet niet/ geen mening	Niet noodzakelijk
Mondkapjes	16%	51%	14%	19%
Medische mondkapjes	4%	46%	15%	35%
Handschoenen	30%	36%	11%	23%
Desinfecterende handgel	67%	27%	4%	2%
Vloeibare handzeep en papieren handdoekjes	84%	12%	4%	1%

Tabel 2 Beschikbaarheid middelen tegen coronabesmetting op de werkplek bij hulpverlenende operaties

	Volgende beschikbaar	Onvoldoende beschikbaar	Weet niet / geen mening	Niet noodzakelijk
Mondkapjes	42%	33%	8%	17%
Medische mondkapjes	25%	33%	14%	29%
Handschoenen	46%	23%	8%	23%
Beschermende kleding	27%	21%	14%	39%
Desinfecterende handgel	77%	15%	0%	8%
Vloeibare handzeep en papieren handdoekjes	81%	12%	0%	8%

het omgaan met coronamaatregelen. Daar staat helaas tegenover dat ruim de helft (54 procent) het toezicht van de werkgever op de naleving van deze instructies onvoldoende noemde – tien procent meer dan bij de vorige peiling. De werkgever laat dus veel aan de eigen verantwoordelijkheid over. Gelukkig liet 75 procent van de respondenten weten dat defensiepersoneel niet schroomt elkaar erop aan te spreken als de corona-adviezen in de wind worden geslagen (vorige peiling 80 procent).

MEDEZEGGENSCHAP

De helft van de MC-leden die aan de enquête meededen (53 procent), liet weten niet betrokken te zijn geweest bij de besluitvorming over de coronamaatregelen op de werkplek. Zestig procent benadrukte dat de werkgever werkzaamheden heeft hervat,

terwijl nog niet alle noodzakelijke maatregelen getroffen waren. Zorgpunt blijft dat op tal van werkplekken nog geen RI&E's (Risico Inventarisatie en – Evaluatie, red.) zijn gemaakt, laat staan dat die uitgevoerd worden.

BEDRIJFSARTS EN ZIEKMELDEN

Het is goed om te kunnen constateren dat bijna iedereen tevreden is over de beschikbaarheid van de bedrijfsarts en dat ziekmelden slechts in een beperkt aantal gevallen discussie oplevert.

AFMP-OPROEP

“Ook de uitkomst van deze tweede ledenpeiling bevestigt de verontruste signalen die we tot nu vanuit de achterban ontvingen, en mensen die veelal niet thuis (kunnen) werken maken zich terecht zorgen,” vertelt AFMP-voorzitter Anne-Marie Snels. “Het is duidelijk

VERVOLG-ENQUÊTE

In totaal deden aan de nieuwe digitale enquête van de AFMP 521 leden mee; bij de eerste peiling waren dat er 915. Zij beantwoordden vragen over onder meer het coronabeleid van de werkgever ten aanzien van werkplekken en slaapkamers op kazernes. Ook vroegen we naar de genomen maatregelen om opleidingen en hulpverlenende inzet van defensiepersoneel (bijvoorbeeld bij het transport van coronapatiënten) zo veilig en gezond mogelijk te maken.

→

REACTIES VAN LEDEN

AFMP-leden gaven volop reacties en voorbeelden naar aanleiding van onze tweede enquête. Hieronder bieden we je een kleine bloemlezing:

“ Ik bemerk dat de richtlijnen van het RIVM niet altijd worden gevolgd. Leidinggevendenden corrigeren niet of nauwelijks. CLAS laat weten dat de senior onderofficieren een toezichtstaak hebben, maar de praktijk leert dat er haast geen invulling aan wordt gegeven. Mooie woorden, geen daadkracht.”

“ Bij ons is het rommelig en de richtlijnen worden niet gestructureerd aangepakt. Ook kan men gewoon naar binnen, er is geen controle op eventuele kenmerken en/of temperatuur en er is er geen (loop)route uitgezet, in verband met het elkaar passeren in de gangen van het gebouw.”

“ Daar waar juist de grootste kans is op contactbesmettingen, zoals deurklinken en de toegangscode van kastjes, is er nog steeds geen mogelijkheid tot desinfectie.”

“ Defensie biedt ons wel de mogelijkheden om ons aan de regels te houden. Maar ik merk dat steeds meer collega's zich er, bewust of onbewust, niet aan houden. Dat geldt met name voor de 1,5 meter-maatregel. Voor of na gebruik wordt de werkplek vaak niet schoongemaakt, terwijl daarvoor wel de middelen aanwezig zijn.”

“ Door werkzaamheden kan de 1,5 meter afstand niet worden gehandhaafd. Zoveel mogelijk thuis werken mag, maar de werkzaamheden laten dit simpelweg niet toe. Met als resultaat dat al het ondersteunend personeel gewoon aanwezig is. Er zijn geen spullen, zoals handgel, aanwezig. De schoonmaker doet hetzelfde rondje en er wordt niet extra gedesinfecteerd.”

“ Doordat Defensie de verantwoordelijkheid voor de aanschaf van coronamateriaal bij de commandanten neerlegt, gaat dat traag en inefficiënt. Defensie zou dit beter vanuit een centraal punt kunnen leveren. Op mijn werk schort het aan beschermingsmiddelen zoals handgel. Ook wordt er handgel ontvreemd.”

“ Ik vind dat we het goed doen met zijn allen. Looproutes worden aangehouden.”

“ Tijdens mijn opleiding worden de regels zo goed mogelijk nageleefd. Toch maak ik me zorgen, omdat ik het gevoel heb dat de can do mentaliteit een zekere nonchalance oplevert.”

“ Ik zie wel dat er geregeld aandacht voor de richtlijnen is, maar dat het ook snel weer verslapt. Het is weer een kwestie van gewoon aan het werk en maar kijken of je de 1,5 meter kunt regelen. Maar regelmatig zijn de groepen te groot.”

dat het coronabeleid van Defensie nog een behoorlijke gatenkaas is. We zijn er als AFMP niet op uit om de werkgever Defensie te 'bashen'. Maar de gezondheid van de werknemers gaat wat ons betreft boven alles. Wij doen nogmaals een dringend beroep op de werkgever om zo spoedig mogelijk werk te maken van verbeteringen – en dan wel graag samen met de medezeggenschap. Die zijn in de besluitvorming tot nu toe behoorlijk gepasseerd, terwijl we in de strijd tegen het coronavirus juist zoveel mogelijk samen moeten optrekken. Verder constateren wij dat de situatie op de kazernes en verschillende werkplekken heel divers is, van goed tot slecht. Defensie heeft ervoor gekozen het coronabeleid decentraal uit te voeren. Meer centrale sturing op de uitvoering en het naleven van de noodzakelijke maatregelen zijn dringend noodzakelijk.”

Ook de komende maanden houdt de AFMP uiteraard de vinger stevig aan de pols. Snels: “Dat is op coronagebied namelijk van cruciaal belang. Komt er wel of niet een tweede golf? Daar hangt voor heel veel mensen heel veel van af, ook voor het defensiepersoneel. Niet alleen vanwege de gezondheid van de defensiemedewerkers zelf, maar ook omdat zij inzetbaar moeten blijven om waar nodig bij te springen.” ■

Verhuizen of verbouwen? Geef het door.

Heeft U plannen voor een verbouwing, nieuwe woning of verhuizing? Vaak een leuke en spannende tijd. Uw hypotheek en woning zijn onze zorg. Al ruim 25 jaar is DFD de specialist op het gebied van verzekeren en onafhankelijk hypotheekadvies voor (ex-) militairen.

**Niet alleen uw hypotheek is belangrijk.
Minstens zo belangrijk is een goede verzekering van uw woning en inboedel. Voorkom financiële tegenvallers! Neem bij de eerste plannen voor koop, verbouwing of verhuizing contact op met DFD. Wij staan voor u klaar!**

INTERVIEW

Sectorhoofd Luchtmacht
van AFMP:

‘LUCHTMACHT PROBEERT AL JAREN IETS TE DOEN AAN PERSONEELSTEKORT’

Tegenover Omroep Brabant reageerde Ron Segers, sectorhoofd Luchtmacht van de AFMP, 11 augustus jongstleden op de vliegverkeerbelemmeringen die zich kort daarvoor voordeden op Eindhoven Airport. In een interview met OpLinie geeft Ron extra tekst en uitleg over deze belemmeringen en de al langer bestaande personeelstekorten binnen de militaire luchtverkeersleiding die hieraan ten grondslag liggen.

WELKE PROBLEMEN WAREN ER PRECIES OP EINDHOVEN AIRPORT?

“Vanuit Schiphol coördineert de militaire luchtverkeersleiding het vliegverkeer van de Eindhovense vliegbasis. Nadat een medewerker zich op vrijdag 7 augustus ziek meldde, bleek ook zijn vervanger ziek te zijn. Hierdoor kon er de hele ochtend niet worden gevlogen.”

WAT WAS VOLGENS JOU DE BELANGRIJKSTE OORZAAK HIERVAN?

“Het probleem was vooral te wijten aan de personeelstekorten binnen de militaire luchtverkeersleiding. Deze tekorten dateren al van vóór 2015. De Luchtmacht probeert hier al jaren iets aan te doen, maar zij krijgen de mensen niet. Als je constant werk- en rusttijdenregelingen niet naleeft en mensen geen verlof kunnen nemen of weer van huis worden teruggedreven, dan worden zij uiteindelijk ziek. De regelingen rond het naleven van werk- en rusttijden zijn juist bedoeld om ziek zijn te voorkomen.”

HEB JE ALS SECTORHOOFD LUCHTMACHT HIEROVER AL EERDER AAN DE BEL GETROKKEN?

“Natuurlijk heb ik de problemen in het verleden al vaker aangekaart bij de Luchtmacht. Je hebt echter simpelweg genoeg verkeersleiders nodig om deze problemen op te lossen. Ook de Luchtmacht zoekt al geruime tijd naar een oplossing. Als je de mensen niet krijgt, dan houdt het echter op. Wat er onlangs op Eindhoven Airport is gebeurd, is natuurlijk niet leuk. In mijn ogen was het stilleggen van het vliegverkeer op dat moment de enige oplossing.

Het was inderdaad heel vervelend voor de vakantiegangers op het vliegveld, maar de vliegveiligheid dient altijd voorop te staan. Ik heb dan ook alle begrip voor de actie die de Luchtmacht heeft ondernomen. Dit was ook de enige juiste beslissing met het oog op de werk- en rusttijdenregeling.”

DE VOOR EINDHOVEN AIRPORT WERKENDE LUCHTVERKEERSLEIDERS ZIJN IN DIENST VAN DEFENSIE. HOE GROOT ZIJN DE SALARISVERSCHILLEN MET HUN CIVIELE COLLEGA'S?

“Bij deze civiele tak, de Luchtverkeersleiding Nederland, zijn de salarissen echt veel hoger. Als je van de opleiding af komt en je wilt verkeersleider worden dan ga je naar Schiphol of Maastricht, want daar verdien je drie tot vier keer zoveel dan als je bij de Luchtmacht werkt. Met de salarissen bij Defensie staan ze altijd achteraan als het om nieuwe mensen gaat. Mannen en vrouwen die ooit bewust hebben gekozen voor het militaire vak en uiteindelijk luchtverkeersleider worden, verdienen naar mijn overtuiging een beter salaris. Dit geldt trouwens voor heel veel functies bij Defensie. Vliegers verdienen ook veel minder dan in de burgermaatschappij. Het probleem is dat je afhankelijk bent van mensen die graag bij Defensie willen werken en militair willen zijn. Het zijn militairen in hart en nieren. Je zet een militaire verkeersleider in een ruimte met iemand van de civiele tak. De civiele staat met een Porsche voor de deur, de militair met een Kia. Als de arbeidsvoorwaarden niet gelijk getrokken worden, blijven mensen voor de Porsche kiezen en houden we onderbezetting bij Defensie.”

INMIDDELS ZORGE DE LUCHTMACHT ER VIA HET OVERLEG VOOR DAT HET HUIDIGE PERSONEEL EEN BINDINGSPREMIE EN EEN TOELAGE KRIJGT. IS HIERMEE HET SALARISPROBLEEM GROTENDEELS OPGELOST?

“Nee, zeker niet. Dit is nog steeds niet in verhouding met het verschil in salaris. De bindingspremie en de toelage vormen bovendien geen oplossing voor het niet naleven van de werk- en rusttijdenregeling. Je zult tot arbeidsmarktconforme salarissen moeten komen, dat is de enige oplossing.”

EEN MOGELIJKE OPLOSSING OM DE WERK- EN RUSTTIJDENREGELINGEN TE KUNNEN GARANDEREN, IS OM DE MILITAIRE TAK VAN DE LUCHTVERKEERSLEIDING ONDER TE BRENGEN BIJ LUCHTVERKEERSLEIDING NEDERLAND (LVNL). DENK JE DAT DIT UITEINDELIJK ZAL GEBEUREN?

“Dit onderbrengen bij de LVNL, die geen concessies doet aan de werk- en rusttijden, is een hartstikke dure oplossing, maar wel noodzakelijk. Als sectorhoofd Luchtmacht van de AFMP maak ik me hierover dan ook al jaren zorgen. Uiteindelijk zou de militaire tak in 2023 moeten worden ondergebracht bij de LVNL. Ik zat al maanden te wachten op een opdracht vanuit het ministerie om dit in gang te zetten. Het ministerie moest de opdracht geven, zodat alles kan worden ondergebracht bij de LVNL. Nadat de opdracht aanvankelijk maar niet los kwam, is dit pas geleden alsnog gebeurd.”

BEN JE TE SPREKEN OVER HET HUIDIGE VERKEERSLEIDINGSPERSONEEL BIJ DE LUCHTMACHT?

“Jazeker! Ik heb heel veel waardering voor de manier waarop zij al jaren omgaan met de grote problemen daar. Desondanks zorgen zij er altijd voor dat mensen veilig kunnen vliegen, zowel civiel als militair.” ■

COMMUNICATIE

› Militairen vinden dat zij wel in staat worden geacht om hun verantwoordelijkheid te nemen in hun militaire vak en om persoonlijke risico's te lopen in een uitzendgebied, maar beklagen zich over het feit dat zij alleen al voor een onschuldig interview met een plaatselijke krant toestemming moeten vragen aan de directie communicatie.

(Oud-)militairen kraken nieuwe aanwijzing SG

'KRITISCH GELUID IS ESSENTIEEL VOOR DEFENSIE'

Onlangs publiceerde Defensie de nieuwe Aanwijzing SG A/978 van de Secretaris-Generaal. Deze aanwijzing met richtlijnen voor externe optredens, mediacontacten en publicaties van defensiemedewerkers vergroot volgens Defensie zelf de zichtbaarheid van het defensieapparaat in de samenleving. Veel (oud-)militairen en burgermedewerkers bekritisieren de strikte richtlijnen die hieruit voortvloeien en zijn overtuigd van het tegendeel. De AFMP verdiept zich daarom in de kritische aspecten van SG A/978. Hiervoor spreken we met Martijn Kitzen, voormalig officier en universitair hoofddocent krijgswetenschappen aan de Nederlandse Defensie Academie, én Evert Verhulp, hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam.

IN een namens de Nederlandse Officierenvereniging gepubliceerd commentaar uitte Martijn Kitzen recent al felle kritiek op de aanwijzing van de SG. Hij schreef dit commentaar mede naar aanleiding van de negatieve reacties van een aanzienlijke groep militairen en burgermedewerkers. Zij maken zich zorgen over de beperkingen die zij krijgen opgelegd als het gaat om de externe communicatie over hun militaire werk en hun mediaoptredens. Zelfs als zij met een interview in een krant een positief steentje willen bijdragen aan hun functie of aan het reilen en zeilen binnen Defensie, dan moeten zij hiervoor onder dreiging van disciplinaire maatregelen toestemming vragen aan de directie communicatie.

KEIHARDE AFWIJZING

“Tientallen militairen en burgermedewerkers hebben zich bij mij beklaagd over de aanwijzing,” zegt Kitzen, die in zijn werk als wetenschapper vaak samen met militairen publiceert. “Het gebrek aan transparantie over de Defensieorganisatie is echt een issue dat leeft onder militairen. Tegenover mij benadrukten zij dat zij wel in staat worden geacht om hun verantwoordelijkheid te nemen in hun militaire vak en om persoonlijke risico’s te lopen in een uitzendgebied, maar dat zij alleen al voor een spreekbeurt over hun werk op de school van hun kinderen toestemming moeten vragen aan de directie communicatie. En ook voor het schrijven van een blog of artikel hierover

moeten zij eerst langs deze directie. Zij ervaren de aanwijzing daarom als een keiharde afwijzing.”

OVERDUIDELIJKE ANGST

Als hoogleraar arbeidsrecht is Evert Verhulp eveneens kritisch over de aanwijzing SG A/978. Hij promoveerde op het onderwerp ‘vrijheid van meningsuiting’ en is daarom thuis in deze materie. “De aanbevelingen lijken strikter geformuleerd dan de wet voorschrijft,” verduidelijkt hij. “Hieruit blijkt de overduidelijke angst van Defensie voor negatieve publiciteit. Logischerwijs is de aanwijzing onder meer gebaseerd op de militaire ambtenarenwet, waarin is vastgelegd dat defensiemedewerkers ‘zich moeten onthouden van gedachten of gevoelens indien hierdoor de goede vervulling van hun functie of de goede functionering van de openbare dienst niet in redelijkheid zou zijn verzekerd’. De aanbevelingen lijken echter een aanwijzing te vormen dat er sowieso iets mis is met het uiten van je mening over je militaire werk en dat lijkt mij ten onrechte.”

PLAATSELIJK SUFFERDJE

Met een praktijkvoorbeeld beargumenteert Verhulp zijn standpunt. “Als een militair zich tegenover een journalist van het plaatselijke sufferdje beklaagt over het feit dat hij vroeg moet opstaan voor een militaire oefening, dan is daar met het oog op zijn recht op vrijheid van meningsuiting natuurlijk niets mis mee. Binnen ons democratisch bestel heb je immers het recht om je kritisch uit te laten. Voor de meeste militairen is het volkomen

logisch dat je niets mag uiten wat het belang van de openbare dienst schaadt. Wat dat betreft is er een verschil tussen het leveren van opbouwende kritiek en het kritisch helemaal losgaan over je werk. Natuurlijk ben je als militair niet vrij om te spreken ‘namens Defensie’. Verder spreekt het voor zich dat er voor specifieke defensietaken een geheimhoudingsplicht bestaat.”

CHILLING EFFECT

De aanwijzing heeft naar de mening van Verhulp een ‘chilling effect’ op militairen en burgermedewerkers. “In het kader van de vrijheid van meningsuiting mogen zij veel meer dan de aanbevelingen van de SG suggereren. Door de strikte formulering hiervan zijn zij echter bang om kritisch te worden aangesproken door hun werkgever als zij in het openbaar commentaar leveren. Natuurlijk hoop je als werkgever dat kritiek eerst intern wordt geuit waardoor hier mogelijk iets mee kan worden gedaan. Maar nu durven veel militairen überhaupt niets te zeggen. SG A/978 stimuleert niet bepaald een open klimaat waarin in alle vrijheid discussies kunnen worden gevoerd. Velen blijven nu ver weg van de gestelde communicatiegrenzen. Dat is natuurlijk zonde.”

MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Volgens Kitzen duidt de aanwijzing erop dat er veel schort aan de transparantie bij Defensie. “Transparantie is anno 2020 een must,” beklemtoont hij. “Transparantie over Defensie is niet alleen belangrijk om draagvlak in de maatschappij te kunnen creëren,

↑ Evert Verhulp, hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam: "Als een militair zich tegenover een journalist van het plaatselijke suferdje beklagt over het feit dat hij vroeg moet opstaan voor een militaire oefening, dan is daar met het oog op zijn recht op vrijheid van meningsuiting natuurlijk niets mis mee."

maar is ook wenselijk voor de militaire operatie. We leven in een onzekere wereld waarin allerlei partijen invloed proberen uit te oefenen. Strenge richtlijnen voeden juist de achterdocht die bij sommigen in onze samenleving leeft en spelen onze tegenstanders in de kaart. Defensie bungelt nu al zo'n beetje onderaan de lijst met items, die mensen belangrijk vinden met het oog op de komende verkiezingen. En de repressieve richtlijnen in de aanwijzing doen hieraan geen goed. Eerlijke militaire verhalen, óók over fouten die worden gemaakt, vormen de beste manier om dit tegen te gaan. Vooral vanuit operationeel oogpunt vind ik het restrictieve karakter van de aanwijzing zorgelijk."

POLITIEKE SPELVELD

De communicatierichtlijnen lijken te veel te zijn doorgeslagen naar het politieke speelveld, waarin incidenten en ernstige gebeurtenissen een afbreukrisico kunnen vormen, zo benadrukt Kitzen. Volgens hem gaat dit ten koste van de militairen en de burgercollega's bij Defensie. "Het is logisch dat zij nou eenmaal niet alles in het openbaar mogen delen omdat dit Defensie kan schaden. Dit weten de meesten maar al te goed. Maar wat als zij juist naar buiten willen treden om bij te dragen aan de goede vervulling van hun

functie? Hiermee houdt de aanwijzing geen rekening, die gaat uit van het negatieve." Voor het creëren van meer draagvlak in de samenleving heeft Kitzen overigens veel vertrouwen in alle militairen en burgercollega's bij Defensie. "Zij zijn stuk voor stuk goede ambassadeurs voor Defensie, ook als ze níet bij communicatie zijn langs geweest."

SCHADELIJKE IMPACT

Het meest bezorgd is Kitzen over de schadelijke impact die de aanwijzing heeft op het lerend vermogen van Defensie. "Door met elkaar te discussiëren en kritisch te kijken naar de eigen organisatie, kun je je goed voorbereiden op toekomstige conflicten. Dit is hard nodig, omdat de oorlogsvoering zich op dit moment in een razend tempo ontwikkelt. De aanwijzing verhindert dit echter. Deze maakt het voor defensiemedewerkers namelijk moeilijk om zich, bijvoorbeeld via een artikel, in het debat te mengen. Dit is ronduit schadelijk."

ZELFREFLECTIE

Defensie kan volgens Kitzen bogen op een geschiedenis van kritische zelfreflectie. "De al sinds 1832 verschijnende Militaire Spectator biedt een goed platform voor het aanjagen van discussie," verduidelijkt hij. "Vroeger ging het er echter allemaal wat kritischer aan toe dan nu. Tijdens de Eerste Wereldoorlog belichtten Nederlandse militaire tijdschriften de lessen van het slagveld vanuit diverse invalshoeken. De eigen organisatie werd daarbij niet ontzien. De hieruit voortkomende discussie leidde tot een aanpassing in de krijgsmacht, nog voordat de strijdende partijen die goed en wel hadden doorgevoerd. In andere landen, zoals Groot-Brittannië en de VS, is dat ook nu nog gebruikelijk. Fora als het Britse Wavell Room of het Amerikaanse War on the Rocks moedigen kritisch denken aan en roepen zelfs op tot een tegengeluid. Daar wordt dit beschouwd als een essentieel onderdeel van het leerproces. Daar hoeft je niet eerst toestemming te vragen of bang te zijn voor straf als je dit niet doet. Kortom, transparantie en een kritisch geluid zijn essentieel voor Defensie." ■

AANWIJZING SG A/978

De in mei 2020 gepubliceerde Aanwijzing SG/978 van de SG is bedoeld voor het externe publieksgerichte optreden van defensiemedewerkers. Voor personeel van de Nederlandse Defensie Academie bestaan er aparte mediarichtlijnen. De nieuwe aanwijzing vervangt de Aanwijzing A/978 'Extern Optreden' van 9 juli 2002. Deze volgt de Aanwijzingen Externe contacten Rijksambtenaren met betrekking tot de contacten met het parlement en externe optredens, mediacontacten en publicaties. Een nieuwe richtlijn is dat interviews van defensiemedewerkers met journalisten over functiegerelateerde onderwerpen, alleen mogen plaatsvinden na toestemming of uitnodiging van de directie communicatie. Het interview kan worden begeleid door de directie of sectie communicatie van het desbetreffende defensieonderdeel.

AFMP: 'NIEUWE AANWIJZING GAAT VEEL TE VER'

Anne-Marie Snels, voorzitter van de AFMP, vindt dat de nieuwe aanwijzing van de SG veel te ver gaat. "De oude aanwijzing kende wat ons betreft al te veel beperkingen, die zijn nu nog strenger geworden," zegt zij. "Dit gaat niet helpen om een meer open cultuur te creëren, terwijl minister Bijleveld en staatssecretaris Visser van Defensie juist voortdurend aangeven daarvan voorstander te zijn. Het zou van goed werkgeverschap getuigen als deze aanwijzing snel weer wordt aangepast. Dan neem je én je medewerkers en je omgeving serieus!"

Niels Roelen:

‘DEFENSIE WIL OVERAL CONTROLE OVER HOUDEN’

Als schrijver van twee boeken over zijn militaire ervaringen in Uruzgan had majoor Niels Roelen diverse keren te maken met het communicatiebeleid van Defensie. In 2009 kwam zijn boek ‘Soldaat in Uruzgan’ uit en vier jaar later het boek ‘Leven na Uruzgan’. Niels kent naar eigen zeggen de precieze inhoud van de nieuwe aanwijzing van de SG niet, maar heeft hij wel een duidelijk beeld van de wijze waarop Defensie anno 2020 omspringt met haar externe communicatie.

“Je verandert de gesloten cultuur van Defensie niet door het opstellen van communicatierichtlijnen,” meent Niels, die de defensieorganisatie inmiddels heeft verlaten. “Het gaat erom hoe open en transparant de defensietop met communicatie omgaat en over de vraag of zij genoeg vertrouwen heeft in haar eigen medewerkers. En helaas doet zij dat blijkbaar nog steeds niet. Ik vraag me erg af of de directie communicatie genoeg capaciteit heeft om te controleren wat de 60.000 medewerkers bij Defensie allemaal communiceren. Vooral door de opkomst van social media heeft iedereen volop de kans om zijn of haar mening te ventileren. Zo wordt veel onzin verspreid, óók over Defensie, en dat valt simpelweg niet te controleren.”

AMBASSADEUR

Niels meent dat Defensie in Nederland qua externe communicatie een voorbeeld zou

moeten nemen aan Defensie in de VS. “Het Amerikaanse defensiebeleid gaat er vanuit dat iedere militair een ambassadeur is van de Amerikaanse krijgsmacht. Hij of zij mag altijd op persoonlijke titel zijn mening geven over het werk of over Defensie in het algemeen. Defensie kan dan contact leggen met een militair en vragen waarom uitlatingen zijn gedaan. Hij of zij mag dus kritiek uiten, maar dat wil niet zeggen dat dit achteraf nooit consequenties heeft voor diens carrière. In Nederland wil Defensie overal controle over houden.”

COLUMN

Tien jaar geleden werd Niels geconfronteerd met de dubbelhartige manier waarop Defensie soms met haar externe communicatie omgaat. “Tijdens een missie in Afghanistan waaraan ik deelnam, hield ik voor Defensie een weblog bij. Later ben ik onder meer voor de NRC ook opinieartikelen gaan schrijven. Dit weblog vormde uiteindelijk de basis voor mijn eerste boek ‘Soldaat in Uruzgan,’” vertelt hij. “Later schreef ik ook een column voor de NRC. In deze column uitte ik mijn kritische mening dat de discussie over het verlengen van onze missie in 2010 als excuus werd gebruikt om het kabinet Balkenende IV te laten vallen. En dat terwijl Nederlandse militairen keihard hadden gevochten. We voelden ons bedrogen en dat heb ik verwoord. Dit leverde een storm aan publiciteit op. Omdat de communicatie-afdeling van Defensie door

de publiciteit rond mijn boek alleen al aan mij haar handen vol had, werd bepaald dat ik hierover zelf contact mocht onderhouden met de media. Punt is echter dat zij hierover eerst de media inlichtte en pas daarna mij informeerde. Nadat ik vervolgens in een krant benadrukte dat onze krijgsmacht een speelbal was geworden van de politiek, tikte Defensie mij formeel en in het openbaar hard op de vingers. Informeel en binnenskamers kreeg ik van een generaal de complimenten dat ik hierover een fantastisch stuk had geschreven.”

PROPAGANDA-APPARAAT

Het huidige communicatiebeleid van Defensie karakteriseert Niels als ‘enigszins een propaganda-apparaat, dat voortdurend bezig is met het naar buiten brengen van positieve verhalen’. “Zij doet alsof er nooit misgaat, zelfs als er duidelijk iets is misgegaan. Het enige juiste om te doen is in die gevallen eerlijk te zijn dat er iets niet goed is gegaan, wat dat precies is en wat je er aan gaat of kunt doen. Defensie blijft bang voor wat burgers van haar vinden, terwijl dit eigenlijk niet relevant is. Als overheidsorganisatie wordt Defensie niet bedreigd in haar voortbestaan, ongeacht wat mensen ervan vinden. Defensie moet er alles aan doen om een ethische en gewetensvolle organisatie te zijn, maar het gevaar van jezelf zo naar buiten toe profileren, schuilt in het feit dat het geen formule voor succes is, maar een garantie voor mislukking.” ■

APP

DE LEDEN-APP
MET **NIEUWS**
EN **INFORMATIE**
RONDOM JE WERK

SPECIAAL VOOR ONZE LEDEN: DE AFMP-APP

ALTIJD JE VAKBOND OP ZAK!

- Dé plek voor het stellen van je persoonlijk vraag;
- Met exclusieve content over je werk en het vak;
- Alle antwoorden op de meest gestelde vragen;
- En de belangrijkste bijeenkomsten in de agenda.

VERWACHTINGS- MANAGEMENT

Verwachtingsmanagement is belangrijk als je nieuwe avonturen aangaat. Dit vergat ik. Ik vergat ook hoe belangrijk het is je te focussen op oplossingen. Niet op het probleem. Zoals toen mijn mijnheer thuiskwam met dat verhaal over zijn nieuwe functie: een paar maanden United States. En daarna Leeuwarden.

Ik dacht niet in oplossingen, maar ging vol voor het probleem. Enkel kon ik nog denken aan het gemis en wéér alleen de toko runnen. Overvolle weekenden en een lege plek aan de eettafel en vooral in bed doordeweeks. En dat weer een jaar. Of twee jaar, want het loopt altijd uit. Ik voerde de druk op. Zo liet ik bijna geen mogelijkheid onbenut om te laten weten hoe zeer ik hem miste. Dat hij hierna écht, maar dan ook écht, in de buurt moest blijven. Niet in een kamertje op één of andere basis, maar thuis. Vijf van de zeven jaren apart slapen vind ik namelijk killing. Omdat het inmiddels coronatijd was en thuiswerken en -blijven de enige opties waren, keek ik elke avond uit naar ons videotelefoontje voor de gezamenlijke Spaanse les met onze puber.

Verwachtingsmanagement! Terwijl ik leefde voor de contactmomenten doordeweeks en onze weekenden als gezin, wilde hij gewoon rust. Hij wilde niet nadenken over wat er ná deze functie ging komen, maar volop genieten van wat hij nu doet. Hij had zeker niet de behoefte om elke avond met ons te bellen. Of tussendoor te appen. Geen vakantie opnemen in de zomer, een disaster waiting to happen!

Juist in de periodes dat je niet samen bent, zijn je verwachtingen over en weer van enorm belang. Wat heb je nodig en wat kun je leveren? Als daarin verschil zit, komt er teleurstelling die zomaar kan veranderen in boosheid. Voor je het weet, zijn die weekenden in het algemeen en je leven samen in het bijzonder een stuk minder leuk. Als thuisfront win je soms en verlies je soms, bijvoor-

**“IK LIET BIJNA GEEN
MOGELIJKHEID
ONBENUT OM TE
LATEN WETEN HOE
ZEER IK HEM MISTE”**

beeld van Defensie. Dus heb ik mijn verwachtingen op dat vlak aangepast. Ik ben veel meer dan enkel zijn thuisfront. Even leek ik dat te vergeten. Sommige dingen heb je niet in de hand en kun je beter loslaten. Andere dingen krijgen daardoor ruimte. En die ruimte gebruik ik voor mezelf, voor mijn kinderen en mijn kleinkind. Voor de gave en lieve mensen om me heen die er zeker voor mij zijn. Voor de nieuwe dingen die ik wil leren óf wil verbeteren, zoals de Spaanse taal. Met de achterliggende focus om mijn 54^e jaar een goede kick-off te geven. En ik ga een studie volgen om mijn werk beter te kunnen uitvoeren.

Die slogan... je weet wel... 'Zonder thuisfront geen inzet'? Wat denken jullie van 'Vóór het thuisfront geen inzet'. Want al die partners met een weekendhuwelijk zijn bij Defensie onzichtbaar. We zijn met velen. En het valt niet mee! ■

70 JARIG AFMP-LID ARIE WORBST

Samen met groepshoofd IJsselland Gert van de Wal reikte Paul Engelbertink, sectorhoofd Postactieven van de AFMP, onlangs een jubileumspeld en –oorkonde uit aan de 94-jarige Arie Worbst. Op 1 april 2020 was Arie precies 70 jaar lid van onze vereniging. Door de coronacrisis was het onmogelijk om deze speld eerder aan hem te overhandigen.

Desgevraagd kijkt Paul terug op een ‘gezellig en leuk bezoek’. “We hebben genoten van een lekker kopje koffie en een door Arie zelf gemaakte appeltaart. Ondanks zijn gezegende hoge leeftijd, zat hij er zeer monter bij,” vertelt Paul. “Hij woont nog zelfstandig met zijn vrouw en wie kan dat nou zeggen op zo’n leeftijd? Arie deelde met ons verhalen van vroeger. Hij vertelde over zijn vroegere werk als wapentechnicus en benadrukte dat hij vele rijbewijzen had. Dit gele papiertje haalde hij dan ook tevoorschijn. Uit het gesprek kwam ook zijn grote betrokkenheid met de veteranen naar voren. Hij verstuurde zelfs een brief aan de burgemeester van de gemeente Oldebroek, waartoe Wezep behoort, over het feit dat diens toespraak bij de Veteranendag in Ede verkeerd bij hem was overgekomen. Hij beklagde zich over de gebrekkige organisatie van deze dag en over het feit dat deze ook nog eens slecht via de lokale omroep werd uitgezonden.”

Voor zowel Gert als Paul voelde het als een eer om Arie Worbst te bezoeken. Zij feliciteren Arie nogmaals van harte met het door hem behaalde jubileum. “Dat je nog lang lid van onze vereniging mag blijven”, zo benadrukt Paul tenslotte. ■

70 JARIG AFMP-LID LAMMERT HOLDIJK

Paul Engelbertink, sectorhoofd Postactieven van de AFMP, bracht onlangs samen met Fred Volman, groepshoofd Zuidoost-Veluwe van onze bond, een bezoek aan Lammert Holdijk en zijn echtgenote in Brummen. Zij overhandigden Lammert een jubileumspeld, de bijbehorende oorkonde en een boeket bloemen, omdat hij op 1 augustus 2020 precies 70 jaar lid was van onze vereniging.

Ondanks zijn hoge leeftijd van 91 jaar, woont Lammert nog steeds volledig zelfstandig thuis met zijn echtgenote van 88 jaar. Tijdens het bezoek van Paul en Fred kreeg hij niet alleen een speld overhandigd, maar ook iets lekkers voor bij de koffie. Vanwege het besmettingsgevaar van het coronavirus mocht de speld niet worden opgespeld door Fred.

1 AUGUSTUS 1950

Bij zijn opkomst op Vliegbasis Twente werd Lammert op 1 augustus 1950 lid van de AFMP. Daar werkte hij ruim tien jaar als vliegtuigmonteur. Daarna was hij actief op diverse plaatsen, waaronder tien jaar op Vliegbasis Deelen. Lammert was onderofficier en ging op 55-jarige leeftijd als adjudant met functioneel leeftijdsontslag. Na zijn loopbaan bij Defensie heeft hij thuis veel geklust. Zo maakte hij samen met zijn buurman een aantal mooie eiken kasten, tafels en een open kast. Meubelstukken, die nu zijn woonkamer sieren. ■

Coronavirus gooit roet in het eten

PA-BIJEENKOMSTEN OPNIEUW VAN DE BAAN

Half maart moesten wij vanwege de coronacrisis helaas alle PA-bijeenkomsten afblazen. Tot voor kort hadden we de hoop dat de bijeenkomsten na de zomer wél konden doorgaan. Woensdag 19 augustus hebben we het moeilijke besluit moeten nemen om ook de PA-bijeenkomsten voor komend najaar te annuleren.

Het kabinet scherpste een dag daarvoor de coronarichtlijnen opnieuw aan. Het aantal besmettingen loopt de laatste weken weer flink op. Met onze postactieve leden willen wij als AFMP geen enkel (gezondheids)risico lopen. Zij vormen namelijk de doelgroep, die het meest kwetsbaar is voor dit virus. En jullie gezondheid is onze belangrijkste prioriteit!

DIGITALE INFORMATIEBIJEENKOMSTEN

Wij cancellen de komende PA-bijeenkomsten opnieuw met pijn in ons hart, want wij weten dat jullie deze erg op prijs stellen. We hopen dat je begrip kunt opbrengen voor ons besluit in deze situatie. Verder verdiepen we ons op dit moment in nieuwe manieren om leden uit specifieke doelgroepen 'op afstand' nóg beter van dienst te kunnen zijn. Voor leden die binnenkort met pensioen of UGM gaan, verzorgen wij sinds medio september bijvoorbeeld digitale informatiebijeenkomsten. ■

Vraag uw GRATIS uitzendcertificaat en -check aan en ontvang een vlagpatch.

- ✓ GRATIS dekking tijdens uitzending.
- ✓ 2.500 euro bij overlijden door ongeval.
- ✓ 5.000 euro in geval van blijvende invaliditeit door een ongeval.
- ✓ Vrijblijvende uitzendcheck zonder kosten.

Speciaal voor leden van AFMP/Marver

Als lid ontvangt u, voor de duur van de uitzending of plaatsing in de West, een gratis ongevallendeckking. Voorwaarde is dat u uw uitzendcertificaat aanvraagt.

DFD Uitzendcheck

Bieden uw huidige verzekeringen de gewenste dekking, ook bij een uitzending? Bij deze gratis check worden uw verzekeringen gecontroleerd en ontvangt u advies.

Hoe?

Vul het aanvraagformulier tijdig in op onze site www.dfd.nl

U ontvangt dan tevens een mooie vlag patch van hoge kwaliteit.

Het werven van nieuwe AFMP-leden, belonen wij met een puntensysteem. Zo spaar je eenvoudig en snel gave gadgets bij elkaar!

MAAK JE
COLLEGA
AFMP-LID EN
SPAAR MEE
VOOR GAVE
GADGETS!

SPAAR VOOR CADEAUS TOT WEL 400 EURO!

LID WERFT LID

Lid worden van de AFMP is verzekerd zijn van onze unieke 24/7 juridische hulp op het gebied van werk en inkomen. Het sectorhoofd uit jouw regio staat je met raad en daad bij. Hoe meer leden, des te groter de vuist die wij kunnen maken om de collectieve belangen te behartigen! Voor ieder geworven lid ontvang je een waardebon. Deze kun je inwisselen voor gave cadeaus, van een AFMP-pen tot een vakantiebon t.w.v. € 400.

1
waardebon
→ **AFMP-PEN**

10
waardebonnen
→ **SMARTWATCH**
→ **VVV-BON**
(€100)

25
waardebonnen
→ **TABLET**
→ **VLIEGVAKANTIE**
BON
T.W.V. €400

ZO GEPIEPT!

Een collega AFMP-lid maken is zó gebeurd. Download de AFMP-app en klik op 'lees meer' voor het inschrijfformulier. Of ga naar het inschrijfformulier op onze website www.afmp.nl. Je kunt daar je eigen naam + lidmaatschapsnummer invullen. Natuurlijk is het papieren inschrijfformulier ook goed. Of bel of mail even met de afdeling Ledenadministratie in Utrecht: la@afmp.nl of 085 - 89 00 041.

LETTERSCHUIVER

Verschuif de letters van de gegeven woorden zodanig dat steeds een ander, correct woord wordt gevormd. Wordt bijvoorbeeld PLUS gegeven, dan kan PULS of SPUL worden ingevuld. Om u nog wat verder op weg te helpen zijn de letters van het woord OPTIMISME al ingevuld.

HORIZONTAAL

- 1. Kant
- 4. Baalvak
- 11. Ik red ook Ans poen
- 12. Ratel
- 13. Nap
- 15. O, u wel?
- 16. Denk nou
- 17. Tijdzeer
- 19. Gods rit
- 21. Oei, valt!
- 23. Mixer
- 24. Uil
- 25. Veter
- 27. Bier was er 'n godin
- 30. Is 't stil?
- 31. Goed

VERTICAAL

- 2. Nare steak
- 3. En ik rel
- 5. Aar
- 6. Oervolk
- 7. Vol
- 8. Plus
- 9. Help, ren weg!
- 10. Te helder
- 14. Twist onnet
- 16. Rode Anna
- 18. Vrij in smog
- 20. Extitel
- 22. Vil node
- 26. Oger
- 28. Abt
- 29. Les

	1	2		3		4	5		6		7		
8			5				9			O			10
11			S									10	
12						13		14		15			6
		E											
16						8		17				18	
19				20				21		22			
				3						I		1	
23		M				24				25			26
9								2					11
												M	
27		28				29							
		7											
	30					I				31			

OPLOSSING

1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	

BONCADEAU

Stuur uw oplossing van de puzzel **vóór 9 december 2020** naar: Redactie Oplinie, Postbus 9124, 3506 GC Utrecht, of stuur een e-mail naar: puzzel@afmp.nl
 Vergeet niet uw adres te vermelden, want onder de juiste inzendingen verloten wij een Boncadeau t.w.v. 25 euro!
 Uit de oplossingen van de puzzel uit het vorige nummer trokken wij **Matthieu Roelofs** uit **Ewijk**.

SECTORHOOFDEN

LANDMACHT

Elze Mulder

06 – 53 51 00 73
emulder@afmp.nl

**MARINE EN
BURGERPERSONEEL**

Arjen Rozendal

06 – 23 89 55 07
arozendal@afmp.nl

LUCHTMACHT, DMO

Ron Segers

06 – 53 52 60 83
rsegers@afmp.nl

POSTACTIEF

Paul Engelbertink

06 – 12 90 57 48
pengelbertink@afmp.nl

CONTACT

ALGEMENE ADRESGEGEVENS

bezoekadres

Hertogswetering 159
3543 AS Utrecht

postadres

Postbus 9124
3506 GC Utrecht
085 – 89 00 470
fax 085 – 89 00 411

info@afmp.nl

www.afmp.nl

NL72 INGB 0001 9330 98

geopend op maandag t/m vrijdag van
8.30 tot 17.00 u

**AFDELING INDIVIDUELE
BELANGENBEHARTIGING (IB)**

085 – 89 00 430

fax 085 – 89 00 431

ibb@afmp.nl

LEDENADMINISTRATIE

085 – 89 00 410

la@afmp.nl

OPZEGGEN LIDMAATSCHAP

Er kan een moment komen dat u uw AFMP-lidmaatschap op moet zeggen, bijvoorbeeld omdat u een baan buiten Defensie heeft aanvaard. Houdt u dan rekening met de opzegtermijn van twee volle kalendermaanden. Voorbeeld: u zegt 15 januari op, het lidmaatschap wordt dan beëindigd per 1 apr. U kunt opzeggen door middel van een brief aan: AFMP/FNV t.a.v. Ledenadministratie, Postbus 9124, 3506 GC Utrecht; of een mail naar: la@afmp.nl

WILT U IETS DOORGEVEN?

Een adreswijziging, ambtsjubilea, leeftijdonslag, opname in ziekenhuis of een uitzending. Of heeft u vragen over het lidmaatschap, ledenbenefits of verzekeringen? Dit kunt u doorgeven via onze website www.afmp.nl of zenden aan: AFMP/FNV t.a.v. Ledenadministratie, Postbus 9124, 3506 GC Utrecht

SALARISBETAALDATA DEFENSIEMEDEWERKERS 2021

Onlangs zijn de betaaldata bekendgemaakt van het maandelijkse salaris van militairen en burgermedewerkers voor het jaar 2021. Natuurlijk willen wij jou deze in overleg met het ministerie van Financiën vastgestelde data niet onthouden. Uiterlijk de volgende werkdag na de genoemde betaaldatum wordt het salaris op jouw rekening bijgeschreven.

- Vrijdag 22 januari
- Woensdag 24 februari

- Woensdag 24 maart
- Vrijdag 23 april
- Vrijdag 21 mei (inclusief vakantiegeld)
- Donderdag 24 juni
- Vrijdag 23 juli
- Dinsdag 24 augustus
- Vrijdag 24 september
- Vrijdag 22 oktober
- Woensdag 24 november (inclusief eindejaarsuitkering)
- Woensdag 22 december

COLOFON

Uitgave van FNV Veiligheid onder verantwoordelijkheid van de Algemene Federatie van Militair Personeel

Aangesloten bij:

- Algemene Centrale van Overheidspersoneel (ACOP)
- Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV)
- EUROMIL (Europese organisatie van militaire belangenverenigingen)

REDACTIE

Jos van Nieuwenhuizen,
Bart Manders, René Schilperoord,
Anne-Marie Snels

REDACTIEADRES

Postbus 9124
3506 GC Utrecht
085 - 89 00 461
redactie@afmp.nl

ONTWERP & VORMGEVING

MW | studio voor grafisch ontwerp

De inhoud van OpLinie valt onder de verantwoordelijkheid van het AFMP/FNV Algemeen Bestuur, behoudens artikelen op naam en de inhoud van de opgenomen advertenties.

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen te weigeren of te redigeren. Niets uit deze uitgave mag

worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

OPLAGE

17.500

INTERNET

www.afmp.nl

EMAIL

info@afmp.nl

DRUK

Senefelder Misset

SLUITINGSDATUM KOPIJ

Oplinie 4 sluit op 2 november en verschijnt op 19 december 2020

PROFITEER VAN AANTREKKELIJKE KORTING MET LEDENVOORDEEL FNV

Ledenvoordeel FNV biedt FNV-leden flinke kortingen op allerlei producten en diensten. Naast de jaarvoordelen waar je heel het jaar gebruik van kunt maken, bieden we ook tijdelijke voordelen. Deze vind je elke maand op ledenvoordeelfnv.nl. Je kunt je ook inschrijven voor de maandelijkse nieuwsbrief, zodat je nooit een voordeel mist!

TIJDELIJK VOORDEEL

Maandelijks vele nieuwe voordelen op ledenvoordeelfnv.nl

50% KORTING OP EEN TWEEDAAGSE GVB GOLFCURSUS

Haal in twee dagen je officiële Golfvaardigheidsbewijs met een snelcursus van Golf Pro-Motion. Je ontvangt de tweedaagse golfcursus met 50% korting voor slechts € 179,- i.p.v. € 349,-. Beginnen met golf was nog nooit zo eenvoudig. Sla je slag op een van de 15 golfbanen door heel Nederland. Na het halen van je GVB kun je zelfstandig spelen op alle golfbanen in Nederland.

Dit voordeel is geldig t/m 30 november 2020
Kijk voor het gehele aanbod op ledenvoordeelfnv.nl

50% KORTING

MEER COMFORT EN FLINK BESPAREN MET SPEEDCOMFORT

Als FNV-lid ontvang je bij SpeedComfort bovenop de reguliere 10% korting nu extra 25% korting op slimme radiatorventilatoren. De SpeedComfort helpt je niet alleen bij het verhogen van comfort in huis, het helpt ook bij het realiseren van kostenbesparing. Je kamer is in de helft van de tijd al op temperatuur!

Dit voordeel is geldig t/m 31 december 2020
Kijk voor het gehele aanbod op ledenvoordeelfnv.nl

25% EXTRA KORTING

€ 10,- KORTING OP WE ARE PUBLIC GIFTCARD

Laat je verrassen, verbazen en verleiden. Als FNV-lid ontvang je bijna 20% korting op de We Are Public Giftcard. Hiermee geef je jezelf (of iemand die je lief vindt) drie maanden toegang tot een ultieme selectie concerten, voorstellingen, films en exposities. Ook handig: de ontvanger bepaalt zelf wanneer de Giftcard geactiveerd wordt. Bestel hem direct en ga erop uit!

Dit voordeel is geldig t/m 30 november 2020
Kijk voor het gehele aanbod op ledenvoordeelfnv.nl

€ 10 KORTING

We Are Public.

JAARVOORDEEL

TOT € 90,- KORTING OP JE MOBIELE ABONNEMENT

Bij Ben profiteer je van het best geteste mobiele netwerk en tijdelijk extra MB's. Via UnitedConsumers ontvang je als FNV-lid tot wel € 90,- korting op je abonnement bij Ben. Liever een andere provider? Je ontvangt ook korting bij de providers KPN, Vodafone, T-Mobile en Tele2.

Bekijk het voordeel op
unitedconsumers.com/ledenvoordeelfnv

TOT € 90 KORTING

JAARVOORDEEL

TOT € 1200,- KORTING OP ARVAL PRIVATE LEASE

Met een private lease auto rijd je in een gloednieuwe auto voor een vast bedrag per maand en heb je geen zorgen meer over onderhoud, reparaties of verzekeringen. Je hoeft alleen nog maar te tanken. Als FNV-lid ontvang je tot € 20,- korting per maand op speciaal geselecteerde private lease modellen of de eerste maand gratis op het reguliere Arval private lease aanbod. De nieuwe actie-modellen zijn vanaf 5 september 2020 beschikbaar (OP = OP).

[Bekijk de aanbiedingen op ledenvoordeelfnv.nl](#)

TOT €1200 KORTING

ARVAL
BNP PARIBAS GROUP

10% EXTRA KORTING BIJ PLUTOSPORT.NL

- Meer dan 19.000 sport- en lifestyle artikelen
- Voor 22:00 uur besteld, morgen in huis
- Mogelijkheid tot Same Day Delivery
- Altijd Topmerken voor scherpe prijzen
- Gratis retourneren
- Bedrukkingservice mogelijk

[Kijk op ledenvoordeelfnv.nl voor de kortingscode.](#)
Da's makkelijk scoren!

10% EXTRA KORTING

PLUTO
SPORT.NL

MAAK EEN GEWOONTE VAN GELDZAKEN

De meeste vakanties zijn inmiddels voorbij en (bijna) alle scholen zijn weer begonnen. Terug in het dagelijkse ritme is het verstandig een gewoonte te maken van je geldzaken. Door regelmatig je saldo en uitgaven te checken hou je grip op geld. Een Nibud-voistregel is daarom om dit minstens elke week te doen.

[Kijk op nibud.nl/saldo](#)

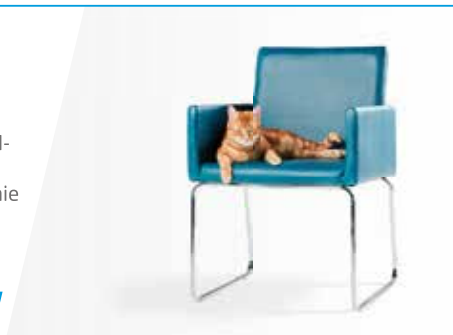
NIBUD TIP

ONTVANG 5% KORTING OP JE WOONVERZEKERING BIJ UNIVÉ

Kies voor een veilig gevoel en verzeker jouw spullen en huis tegen schade en diefstal met de inboedelverzekering en opstalverzekering van Univé. Je kunt zelf kiezen hoe uitgebreid je verzekert wilt zijn. Als FNV-lid krijg je 5% korting op jouw premie als je een van beide verzekeringen afsluit. Heb je meerdere soorten schadeverzekeringen dan krijg je een hogere korting. De pakketkorting kan oplopen tot 10% op jouw totale premie.

Vragen? [Kijk op unive.nl/ledenvoordeelfnv](#),
bel 0592 348 999 of bezoek één van de 110 winkels

5% KORTING

univé

Onze jaarpartners:

MIS NIETS! SCHRIJF JE SNEL IN VOOR DE NIEUWSBRIEF OP LEDENVOORDEELFNV.NL

Onder voorbehoud van druk- en zetfouten.

[Kijk op de website voor de speciale maandaanbiedingen!](#)

LID IN BEELD

De 24-jarige Stefan Kwakernaak is sinds ruim 5 jaar magazijnbeheerder bij de Koninklijke Marine aan de Rijkszee- en Marinehaven in Den Helder. Vanaf het begin van zijn defensieloopbaan is Stefan bewust lid van de AFMP.

WAARUIT BESTAAT JE WERK?

Momenteel ondersteun ik diverse marine-eenheden. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat zij iets niet kunnen vinden of bewegen in het logistieke magazijnsysteem. Dit komt dan uiteindelijk bij mij terecht en dit ga ik dan uitzoeken.

WAT VIND JE HET MOOIST AAN JE BAAN?

Mijn baan is heel divers. Zo 'trek' ik bijvoorbeeld ook data- en foutenanalyses voor marine-eenheden of -schepen. Tekortkomingen die ik daarbij tegenkom, stuur ik aan hen door.

HOE IS JE LOOPBAAN TOT NU TOE VERLOPEN?

Inmiddels ben ik meer dan vijf jaar actief als magazijnbeheerder. Daarvoor was ik onder meer vier jaar lang matroos. 3,5 jaar heb ik gevaren op de Zr.Ms. Johan de Witt van de Marine. Vervolgens was ik werkzaam bij de Operationele Logistieke Bedrijfsvoering Eenheden, ofwel OLBE. Daarna volgde ik negen maanden lang een opleiding tot korporaal. Uiteindelijk kwam ik bij team 2 terecht, waar ik me bezighield met logistieke ondersteuning.

WAT TREKT JE AAN BIJ DEFENSIE?

De diversiteit aan werkzaamheden, het feit dat ik hiervoor veel weg ben én dat ik om de paar jaar een andere functie heb, spreken me erg aan in mijn werk bij Defensie.

SINDS WANNEER BEN JE AFMP-LID?

Toen ik op mijn 19e instroomde bij de Marine, werd ik direct lid. Het is fijn om vragen op het gebied van werk en inkomen of om juridische discussiepunten met mijn werkgever altijd aan iemand van de AFMP te kunnen voorleggen voor een antwoord of een oplossing. Als nieuw lid vond ik het een prettige gedachte dat de AFMP een grote militaire bond is.

HAD JE ONZE BOND OOK NODIG VOOR HULP?

Jazeker, toen ik recent een promotie in mijn werk dreigde mis te lopen, heeft de AFMP me prima geholpen. Zij heeft bepaalde moeilijke zaken met mijn werkgever voor mij rechtgetrokken, waardoor ik deze promotie toch kreeg. ■

**'DE AFMP TROK
MOEILIJKE
ZAKEN VOOR
ME RECHT'**